

Als volgend Supplement op „De Militaire Spectator” zal worden gegeven :

„Het Nederlandsche Velddienstvoorschrift”

1914

Beschouwingen en Krijgsge-
schiedkundige Toelichtingen.

Hoofdstuk V.

Marschveiligheidsdienst

door

P. J. VAN MUNNEKREDE,

Kapitein van den Generalen Staf . .

Leeraar aan de Hoogere Krijgsschool.

Dit zeer belangrijke Supplement zal ook af-
zonderlijk verkrijgbaar worden gesteld .. ..

De uitgevers,

A. W. BRUNA & ZOON - UTRECHT.

Het Nederlandsche Velddienstvoorschrift 1914.

Beschouwingen en Krijgsgeschiedkundige Toelichtingen,

DOOR

P. J. VAN MUNNEKREDE,

Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar aan de Hoogere Krijgsschool.

HOOFDSTUK V.

VEILIGHEIDSDIENST.

§ A. Algemeene Bepalingen.

De opvattingen omtrent de uitvoering van den veiligheidsdienst in den veldoorlog hebben in den loop der jaren belangrijke wijziging ondergaan

Meende men daarvoor vroeger — vooral ten aanzien van den voorpostendienst — formeele beginselen te kunnen vaststellen, thans ziet men overal in, dat daarmede een verkeerde weg wordt bewandeld.

De wijze, waarop de veiligheidsdienst moet worden verricht, de sterkte van de met die taak belaste afdeelingen, de afstand van de veiligheidstroepen tot de hoofdmacht, kunnen onmogelijk in alle te velde voorkomende omstandigheden en in alle terreinen dezelfde zijn en zoo is men er van zelf toe gekomen om in de velddienstvoorschriften met het geven van algemeene aanwijzingen te volstaan

Het tegenwoordige Hoofdstuk V van ons velddienstvoorschrift is hiermede geheel in overeenstemming. Binnen de grenzen van de hun gegeven opdrachten is aan bevelhebbers en onderbevelhebbers ruimschoots de gelegenheid geboden om bij de regeling en de uitvoering van den veiligheidsdienst die maatregelen te treffen, welke de omstandigheden van het oogenblik vereischen.

Beveiliging moet gepaard gaan met verkenning. Als eerste beginsel zal daarbij in het oog moeten worden gehouden, dat zoowel gedurende den marsch als tijdens de legering het begrip beveiligen niet al te defensief mag worden opgevat.

Men kan m. a. w. niet altijd volstaan met lijdelijk af te wachten of de vijand zich vertoont, maar men zal de maatregelen, die op afwering van een vijandelijken aanval zijn gericht, in verre weg de meeste gevallen gepaard moeten doen gaan met verkenningsmaatregelen, welke beoogen

zoo volledig mogelijk omtrent den toestand aan 's vijands zijde op de hoogte te geraken.

De verkenningorganen, die worden uitgezonden om daaromtrent licht te verschaffen, zullen zich menigmaal *op grooten afstand* moeten verwijderen

Dit gevoegd bij de mogelijkheid, dat de vijand storend op de eigen verkenning ingrijpt, maakt het geraden niet alles van die verkenningen *op grooten afstand* te verwachten maar deze aan te vullen met verkenningen *op korten afstand*, ten doel hebbende meer rechtstreeksche veiligheid aan de troepen te verschaffen

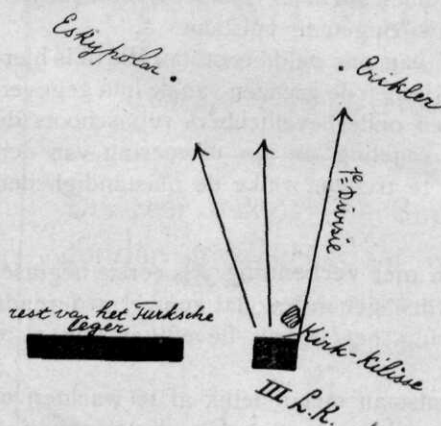
De ervaring leert, dat het niet gewenscht is aan een en dezelfde afdeling beide verkenningen op te dragen. Men doet beter voor elk dier verkenningen een afzonderlijke afdeling te bestemmen en zodoende is er alle reden voor om met ons V. V. de verkenning op grooten en die op korten afstand in zekeren zin als twee afzonderlijke verrichtingen aan te duiden.

Uit het voorgaande volgt van zelf, dat het logisch is, wanneer de Alg. Bev. de verkenning op grooten afstand rechtstreeks regelt.

Hij is de eerste, die er behoefte aan heeft tijdig omtrent het doen en laten van den vijand te worden ingelicht, opdat hij in staat zij op het juiste oogenblik, de tactische maatregelen te nemen, die ter vervulling van de hem gestelde opdracht worden vereischt; hij is tevens het best in staat om die verkenning in de juiste richting en met scherp omlijnde opdracht aan te zetten.

Zoo ook moet de commandant der veiligheidsafdeelingen de verkenning op korten afstand gelasten, omdat hij, zonder deze, zijn beveiligende taak niet naar behooren kan vervullen.

Waar tegen deze beginselen is gezondigd, zijn de nadeelige gevolgen niet uitgebleven.

Bij de voorwaartsche beweging van het Turksche hoofdleger op 22 October 1912 rukte het IIIe Legerkops op van Kirk-Kilisse in de richtingen Erikler en Eskypoloz.

Aan het korps was het 8^e Regiment Cavalerie toegevoegd.

Wat deed de legerkorps commandant met die cavalerie?

Hij stelde ze ter beschikking van den Kolonel HILMY BEY, commandant van de 7^e Divisie, die op den niet aangeleunden rechtervleugel marcheerde.

De kolonel HILMY BEY volgde het voorbeeld van zijn chef, stelde het regiment op zijn beurt ter beschikking van den voorhoede-commandant,

die de cavalerie het besliste bevel gaf: *niet verder dan 2 K.M. voor de spits te marcheeren.*

Als een bevelhebber bij een zoodanig cavalerie-gebruik slecht en te laat omtrent den vijand wordt ingelicht, is het geen wonder.

De kolonel HILMY BEY heeft dit blijkbaar ondervonden want hij schrijft in zijn rapport omtrent den ongelukkigen afloop van het gevecht zijner divisie:

„Le premier jour — le 22 — ma division était tombee près que „dans une embuscade, *car les rapports de la cavalerie n'arrivèrent qu'au „moment où les combats commencèrent . . .*” 1)

Dit had voorkomen kunnen worden als de kolonel aan de cavalerie rechtstreeks bevelen had verstrekt; een voorhoede commandant heeft andere belangen dan een Alg. Bev.; het is dus niet meer dan natuurlijk, dat de eerste de onder zijne bevelen gestelde cavalerie geheel ten eigen bate aanwendt. Hier was echter de afstand tot de spits wel wat erg kort.

Ons V. V. bindt zeer terecht de begrippen verkenning op grooten en verkenning op korten afstand niet aan bepaalde getallen.

Voor al ten aanzien van eerstgenoemde verkenning zou zulks onmogelijk zijn, omdat de regeling daarvan onder invloed staat van factoren, die in verschillende gevallen zeer kunnen uiteenloopen.

Onwillekeurig zal de neiging bestaan om de verkenning op grooten afstand steeds uit te strekken tot de plaats, waar de vijand is gesignaleerd.

In beginsel verdient dit zeer zeker alle aanbeveling maar men verzuime toch niet in elk op zich zelf staand geval te overwegen of de verkenningsorganen zich daardoor niet *te ver* van de eigen troepen zullen moeten verwijderen.

Hiertegen wordt terecht gewaarschuwd.

Hoe grooter toch de afstand wordt, waarop de verkenningsorganen worden vooruitgezonden, hoe meer kans er bestaat, dat zij het verband met de eigen troepen geheel verliezen en later op het gevechtveld ontbreken, waar zij noode zullen worden gemist.

Bovendien moeten de ordonnansen — in geval niet van telegraaf, telefoon of postduif kan worden gebruik gemaakt — dan dikwijls zoo'n langen weg' afleggen, dat het raadzaam wordt ordonnansenposten op te richten, zeer ten nadeele van de sterkte in front.

Tegen over al deze bezwaren, staan meestal geen voordeelen.

Wat heeft een bevelhebber er aan om op een tijdstip dat hij nog niet *behoeft* of nog niet *kan* handelen, aangaande den vijand te worden ingelicht?

Is het niet waar, wat de Commandant CULMANN omtrent zoo'n bericht schrijft:

„Un renseignement cherché à trop grande distance se rapportera „souvent à des faits pouvant se trouver faux à l'heure où l'infanterie „sera appelée à en tenir compte” 2).

Een verkenning op *te grooten* afstand is derhalve niet raadzaam;

1) Général IZZET-FUAD PACHA „Paroles de vaincu” blz. 157.

2) CULMANN. *Thèmes Tactiques* 1914 blz. 14.

omgekeerd moet men er zich echter ook voor wachten om op te korten afstand te laten verkennen, waarvan de gevolgen bij Erikler zoo duidelijk zijn gebleken.

In ieder speciaal geval moet dus de afstand door den Alg. Bev. met oordeel worden bepaald, waartoe het noodig is rekening te houden met den tijd, die wordt vereischt:

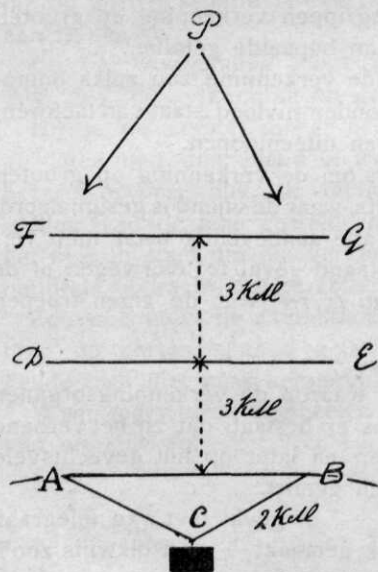
1° om een bericht van de plaats der waarneming naar den Alg. Bev. over te brengen;

2° om op grond van het ingekomen bericht een besluit te nemen en dit in bevelsvorm ter kennis van de troepen te brengen;

3° om aan het gegeven bevel uitvoering te geven.

Het is gemakkelijk in te zien, dat de factoren 2° en 3° in rechtstreeksch verband staan met de sterkte van de troepen.

Een voorbeeld ter toelichting.

Een troepenmacht van zekere sterkte heeft in opdracht een vijandelijken opmarsch te vertragen.

De Alg. Bev. vindt in de lijn A B. een uitmuntende gelegenheid om zich van die taak te kwijten.

Vermits de vijand in P. zoowel over A. als over B. kan oprukken, besluit de Alg. Bev. de steunpunten A. en B. van de gekozen stelling voorloopig zwak te bezetten, zijn hoofdmacht bij C. in reserve te houden en daarmede eerst naar A. of B. op te rukken, als 's vijands opmarschrichting met zekerheid is vastgesteld.

De vraag is nu tot hoever hij in dit geval zijn verkenning op grooten afstand moet uitstrekken om met het bezetten van de stelling op het gewilde punt niet te laat te komen.

De gegevens, om dit vraagstuk op te lossen, zijn:

1° afstand A C. of B C. = ± 2 KM.

2° de troepenmacht heeft een zoodanige sterkte, dat na aankomst in A. of B. de stelling in een kwartier tijd kan zijn ingenomen.

3° om verschillende redenen wil de Alg. Bev. de stelling bezet hebben als de voorste vijandelijke infanterie afdeelingen op plm. 3 KM. van de stelling zijn genaderd (de lijn D E)

Aan de hand van deze gegevens is de oplossing zeer eenvoudig.

Met het verplaatsen van de hoofdmacht van C. bijv. naar B. en het bezetten van de stelling aldaar, verloopt $\frac{3}{4}$ uur. In dien tijd kan de vijand 3 KM. hebben afgelegd.

Op het oogenblik, dat de stelling bezit is, moet de vijand nog 3 KM.

daarvan verwijderd zijn, waaruit volgt, dat de Alg. Bev. zijn hoofdmacht naar B. in beweging moet kunnen stellen, als de vijand de lijn F G. overschrijdt m. a. w. op dat moment moet hij zijn *gemela*.

Neem aan, dat de verkenning door cavalerie geschiedt en dat het bericht van het oprukken van den vijand in de richting van G. door een ordonnans te paard wordt overgebracht, dan heeft deze om van G. naar C. te komen (8 KM.) — ruim berekend — ongeveer één uur noodig.

De vijand moet dus op *minstens 4 KM.* voorwaarts van de lijn F G. zijn *waargenomen*, zoodat de minimum afstand, waarop in dit geval verkend moet worden, bedraagt: plm. 12 KM 1)

ONAFGEBROKEN BEVEILIGING EEN EERSTE VEREISCHE.

Slechte marschveiligheidsdienst. Gedurende den oorlog in Zuid-Afrika hadden de Boeren zich bij hun inval in de Kaapkolonie o. a. meester gemaakt van Stormberg.

Zoolang deze belangrijke spoorwegknoop in hun bezit bleef, was aan de Engelschen het vrije gebruik van den spoorweg in W. en N. richting ontzegd.

Daarom besloot Generaal GATACRE de Boeren van Stormberg te verdrijven.

In verband hiermede marcheerden de voor de onderneming aangevozen troepen — 2300 man infanterie, 350 ruiters en 12 stukken — 9 December 1899 9¹⁵ n.m. af van Molteno, dat op plm. 15 KM. van Stormberg was gelegen.

De infanterie (2 bataljons) bevond zich aan het hoofd, daarachter kwamen de 2 batterijen, die gescheiden en in den rug gedekt waren door de bereden infanterie.

Het plan was om, geleid door gidsen, den weg naar Steijnsberg te volgen tot A vervolgens langs het voetpad in noordelijke richting te marcheeren om, bij het aanbreken van den dag de Boeren-stelling op haar westflank aan te vallen.

De marsch verliep als volgt:

„Het voorste bataljon, de Irish Rifles, had de bajonet op, *doch marcheerde zonder eenigen veiligheidsmaatregel; zelfs geen verkenningspatrouille was vooruit*, om enkele punten te verkennen en vast te houden

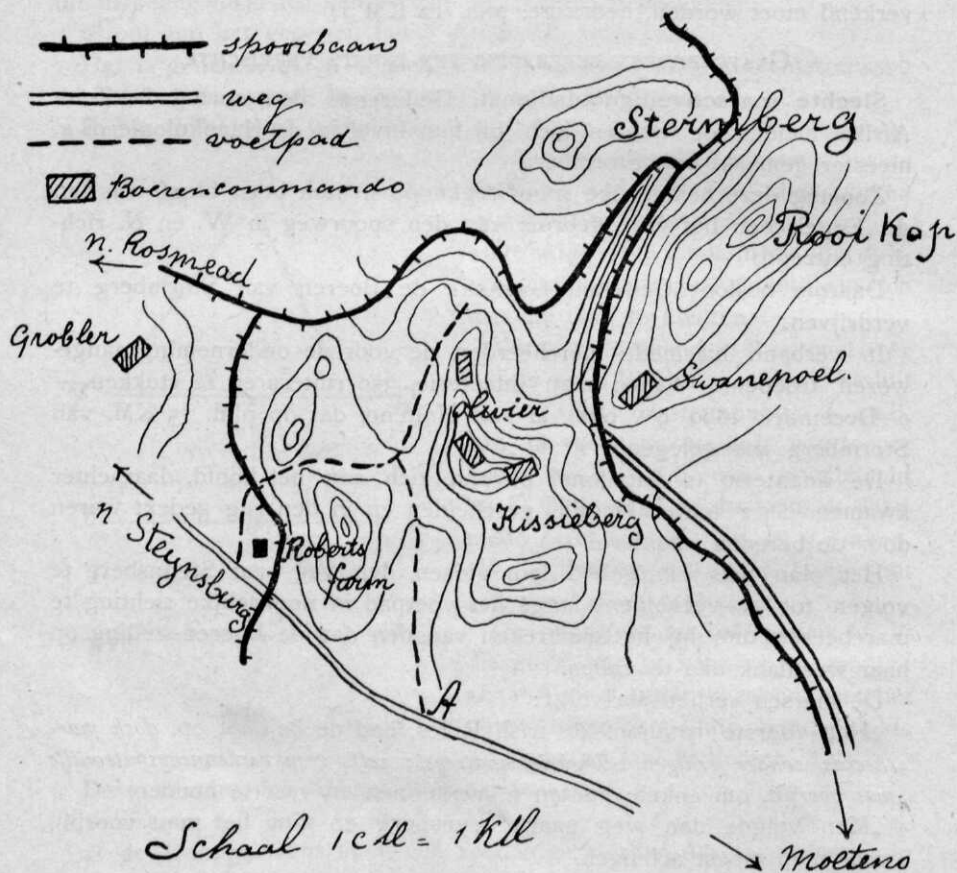
„Men volgde den weg naar Steijnsburg en ging het punt voorbij, „waar men moest afbuigen.

1) Ik vestig er de aandacht op, dat bij de berekening verschillende factoren zijn verwaarloosd.

Zoo is geen rekening gehouden met den tijd, dien de ordonnans noodig heeft om van het waarnemingspunt de lijn FG te bereiken (nadeelige factor), voorts met het feit, dat de waarneming van een vijandelijke colonne in den regel op eenigen afstand zal kunnen geschieden (voordeelige factor) enz.

Wil men al dergelijke factoren in rekening brengen, dan wordt de zaak onpractisch en ingewikkeld gemaakt. Door de uren ruim te berekenen en eenige KM.'s bij den gevonden afstand te voegen, zal men den invloed van alle verwaarloosde nadeelige factoren voldoende hebben geneutraliseerd.

„De marsch scheen buitengewoon lang; men passeerde het zijlijntje
 „van den spoorweg en bereikte 100 v.m. eene hoeve, Roberts farm ge-
 „naamd, waar GATACRE halt en rust liet houden. Men bevond zich nu,
 „zonder het te weten, midden tusschen de vijandelijke laagers. De gidsen
 „ondervraagd en geconfronteerd met de bewoners der hoeve, wilden
 „niet bekennen verkeerd te zijn, doch verklaarden opzettelijk een beteren,
 „iets langeren weg genomen te hebben met het oog op de voertuigen,
 „terwijl men nu nog slechts 1½ mijl (inderdaad 3 mijl) moest afleggen....

„Na één uur rust werd de marsch weer begonnen en strompelde men
 „langs een ellendig pad verder. Opnieuw werd de zijlijn gekruist, zoodat
 „GATACRE nu meende, dat hij de hoofdlijn naar Rosmead kruiste en dus
 „reeds ten W. van Stormberg was. . . .

„Tegen 300 v.m. brachten de gidsen de colonne in eene vallei, oost-
 „waarts begrensd door hooge kopjes, waarop men aanmarcheerde en te
 „345 v.m. het pad bereikte, dat uit het zuiden de vallei binnen kwam;
 „dit was het pad, dat men had willen volgen.

„Inderdaad bevond men zich nu aan den voet van den Kissieberg op „het punt, waar GATACRE had willen komen.

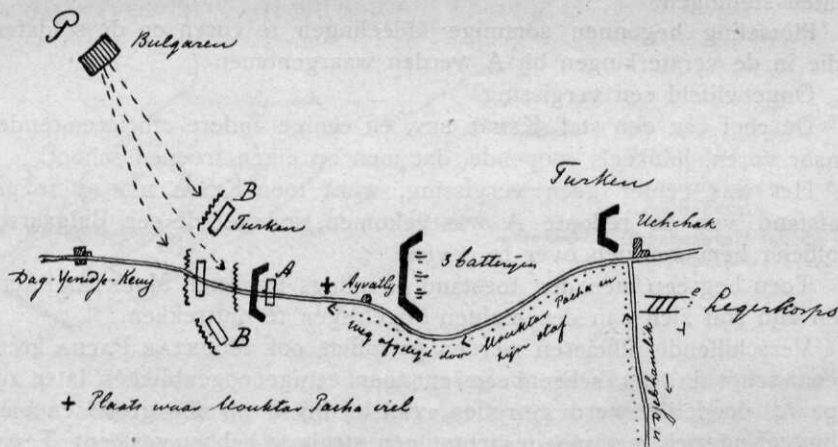
„Doch de bevelhebber wist dit niet” (hij had geen kaart). „De gidsen „geleidden de colonne verder in noordelijke richting, aldus evenwijdig „marcheerende aan Olivier’s stelling 1), met de bedoeling haar langs den „weg in de vallei van Stormberg te brengen. Het begon licht te worden „en na opnieuw een kwartier gemarcheerd te hebben, naderde men het „eenzame kopje aan de spoorbaan naar Steijnsburg.

„Daar knalde een schot van de hier geplaatste wacht, de laagers vlogen „te wapen en eer de Engelschen nog maatregelen hadden genomen, „begon het geweervuur reeds te knetteren. De Boeren waren *verrast*, „doch de Engelschen *overvallen*” . . . . 2).

Wat er verder gebeurde, laat zich denken.

Tevergeefs poogden de Engelschen het commando van OLIVIER te verdrijven en toen bij overmaat van ramp GROBLER, ook weer onverwacht, in den rug aanviel, eindigde de onderneming met een smadelijken terugtocht van de Engelschen.

SLECHTE VOORPOSTENDIENST.

Bij den strijd om de Tchataldja linie in den Balkan oorlog 1912/13 hadden de Bulgaren op 17 November herhaalde malen tevergeefs getracht den rechtervleugel der Turksche linie te doorbreken.

Ten slotte gaven zij den strijd op, doch lieten in een dooden hoek van het terrein bij P. een geheel regiment infanterie achter.

Aan Turksche zijde bevonden zich 4 bataljons in de versterkingen ten O. van Dag-Yenidje-Keuy.

In den laten avond van den 17^{en} November zond de commandant van het IIIe Legerkorps, Generaal MOUKHTAR PACHA, verschillende offi-

1) Wat een veiligheidsdienst aan de zijde der Boeren!!

2) Oorlog in Zuid-Afrika door PABST en de GELDER blz. 88 e. v.

cieren van zijn staf naar de troepen in voorste linie, die zich moesten overtuigen of de gegeven bevelen behoorlijk waren uitgevoerd.

Deze officieren keerden tegen middernacht te Djebhanelik terug, alwaar het stafkwartier was gevestigd en meldden, dat alles in orde was.

Blijkbaar namen zij als zoo van zelf sprekend aan, dat de troepen in BB veiligheidsmaatregelen zouden hebben getroffen, dat zij daaromtrent geen onderzoek instelden, anders hadden zij hun chef moeten melden, *dat zich noch posten, noch patrouilles voor de linie BB bevonden.*

18 November 63° v.m. kwam MOUKTAR PACHA met zijn staf bij Ayvatly en van daaruit zag hij, dat de troepen bij A uit hun zoete rust ontwaakten.

Een oogenblik later vertoonde zich een onbegrijpelijk schouwspel aan aller oogen: de troepen uit BB trokken in bonte wanorde terug.

MOUKTAR PACHA galopperde naar zijn mannen, hield ze staande en liet ze opnieuw front maken.

Niemand begreep iets van den toestand.

De generaal trok de sabel, zijn staf volgde zijn voorbeeld en met hun bevelhebber aan het hoofd trokken de Turken weer naar de verlaten stellingen.

Plotseling begonnen sommige afdeelingen te vuren op de soldaten, die in de versterkingen bij A werden waargenomen.

Ongetwijfeld een vergissing!

De chef van den staf, KEMAL BEY, en eenige andere officieren renden naar voren, luidkeels roepende, dat men op eigen troepen schoot.

Het was echter geen vergissing, want toen KEMAL BEY op 10 pas afstand van de redoute A was gekomen, sommeerde een Bulgaarsch officier hem om zich over te geven.

Toen begreep men den toestand en ijlings trachtten MOUKTAR PACHA en zijn staf zich aan den dichten kogelregen te onttrekken.

Verschillende officieren werden getroffen, ook MOUKTAR PACHA kreeg een schot in het scheenbeen en toen eenige oogenblikken later zijn paard doodelijk werd getroffen, viel hij bij + op den grond en bleef liggen, na zich met moeite achter een struik te hebben gesleept. Tevergeefs verzocht hij aan de terugtrekkende manschappen hem naar achteren te vervoeren: allen waren op eigen lijfsbehoud bedacht.

Eindelijk stelde een luitenant zich te zijner beschikking.

Deze bracht op last van den generaal aan het 87e regiment infanterie het bevel over om onmiddellijk de Turksche stellingen te hernemen, hetgeen met behulp van de 3 batterijen na een vinnigen strijd gelukte.

Naar aanleiding van deze zonderlinge gebeurtenis schrijft de Generaal IZZET-FUAD PACHA 1).

„Le régiment bulgare, qui avait passé la nuit en P. ne se trouvait „qu'à 500 ou 600 mètres environ de nos fossés de tirailleurs et per- „sonne chez nous ne s'en doutait . . . .

1) Paroles de vaincu . . . . blz. 227.

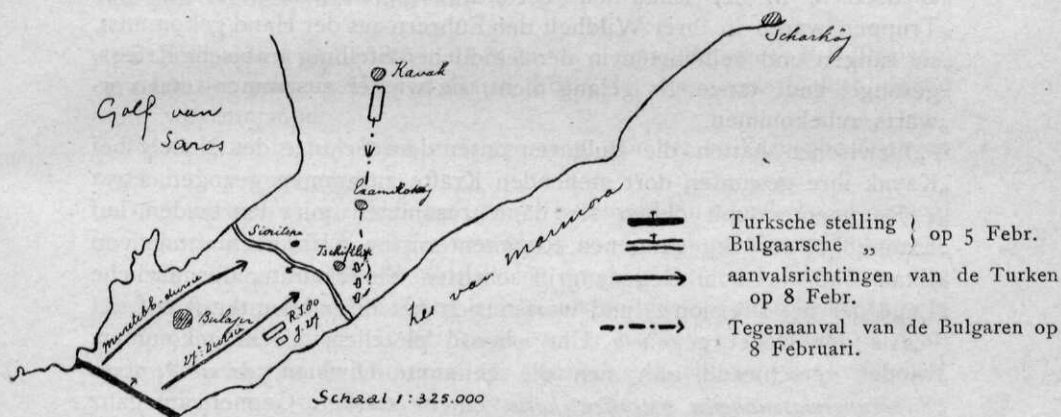
„Eh bien! il faut dire tout de suite que, si dans une armée les officiers „ne savent pas ce qui se passe à 500 mètres de leurs fronts, il n'y a „plus qu'à tirer l'échelle!

„L'ennemi s'était mis en marche vers 5 h 30 du matin, avait délogé „les dormeurs de nos avant-lignes et venait de s'installer en A., lorsque „le commandant du corps d'armée, plein de confiance et sans avoir „même le droit de soupçonner une pareille négligence, venait tomber „dans ses bras . . . .

„Dans le premier fossé attaqué par l'ennemi, le sommeil était tellement „profond parmi les nôtres que quatre de nos pauvres officiers furent „tués à coups de baïonnette!”

SLECHTE GEVECHTSBEVEILIGING.

5 Februari stonden Bulgaren en Turken op het schiereiland Gallipoli tegenover elkaar als op de schets is aangegeven.

Op 8 Februari zou een Turksch legerkorps landen bij Scharhöj, welke operatie de bij Bulajir aanwezige troepen moesten steunen door een aanval op de Bulgaarsche stelling tusschen de Zee van Marmora en de Golf van Saros.

De Turksche bevelhebber bij Bulajir, Generaal FACHRI PACHA, beschikte over de 27^e en de Muretebb divisie, te zamen plm. 20.000 man.

De Bulgaren waren nagenoeg even sterk.

Ingevolge de gegeven bevelen, marcheerde op 8 Febr. 6.⁰⁰ v.m. de Muretebb divisie in de richting van Sivritepe, ten einde de Bulgaren van af deze plaats tot de Golf van Saros door frontaanvallen te binden, terwijl de 27^e divisie op hetzelfde uur zou oprukken in de richting van Tschiftlik-Doghan-Arslan om den Bulgaarschen linkervleugel omvattend aan te vallen.

Met groote onstuimigheid rukten de Turken op en reeds te 10.⁰⁰ v.m. was de vijandelijke stelling met betrekkelijk weinig verliezen genomen.

De Bulgaren trokken terug in de richting van Examiloköj, hetgeen zeer werd begunstigd door een plotseling opkomende mist.

De Turken trachtten middelerwijl zoo goed en zoo kwaad als het ging hun dooreengeraakte troepen te verzamelen en de verbanden te herstellen.

De verdere gebeurtenissen worden door een medestrijder, den Pruisischen officier H. ROHDE, als volgt beschreven 1).

„Um 1 Uhr nachmittags erfolgte seitens des Hauptquartiers, das auf „dem rechten Flügel geblieben war, der Befehl zum weiteren vormarsch „auf Examiloköj. Der Nebel erschwerte die Übersicht, so dasz die „türkischen Linien trotz des geringen Zwischenraums bald jegliche „Führung mit einander verloren. Während die Muretebb division dem „erhaltenen Befehl gemäsz weiter frontal vorging, blieb die 27. Division, „anstatt nunmehr das hinter ihrem rechten Flügel zurückgehaltene „Regiment 80 und das Schützenbataillon 27 zur Umfassung rechts „anzusetzen, in der Linie am Tschiftlik Doghan Arslan stehen. Die „Truppen waren in ihrer Wildheit den Führern aus der Hand gekommen, „sie sangen und vollführten in der feindlichen Stellung arabische Kriegs, „gesänge und -tänze. Es gelang nicht, sie wieder zusammen- und vor- „wärts zubekommen.

„Inzwischen hatten die Bulgaren unter dem Schutze des Nebels bei „Kavak ihre gesamten dort stehenden Kräfte zusammen gezogen, etwa „4 Regimenter, mit denen sie dann zusammen mit den beiden, auf „Examiloköj zurückgegangenen Regimentern um 2 Uhr nachmittags von „Examiloköj aus zum Gegenangriff schritten. Sie erkannten die miszliche „Lage der 27. Division 2) und warfen sich mit ihrer Hauptkraft auf sie.

„Als der Nebel gegen 2 Uhr ebenso plötzlich, wie er gekommen, „wieder verschwand, sah sich die genannte Division, *da sie keinerlei „Sicherungsmaßnahmen getroffen hatte*, einem starken Gegner auf ganz „nahe Entfernung gegenüber, der sie unter das lebhafteste Schrapnellfeuer „nahm.

„Die Bulgaren gingen in Massen vor . . . .

„Den vorderen dichten Schützenlinien folgten auf ganz kurze Entfer- „nung geschlossene Abteilungen.

„So wurden die Türken geworfen, d. h. eine Panik brach aus, alles „flutete in regelloser Flucht zurück und erlitt hierbei die furchtbarsten „Verluste”.

Wel is waar trachtten reservetroepen de wijkenden tot staan te brengen, en verrichtten 2 bergbatterijen daarbij wonderen van dapperheid; maar ditmaal waren de Bulgaren niet te houden en zoo eindigde de dag, die voor de Turken met een overwinning was begonnen, met hun besliste nederlaag.

1) Operationen an den Dardanellen im Balkankriege 1912/13 blz. 22, 23 en 113.

2) De verkenning was geschied door patrouilles, die bij gebrek aan veiligheidsmaatregelen aan de zijde der Turken, tot in de onmiddellijke nabijheid van de 27e Divisie konden doordringen.

Veiligheidsafdeelingen steeds gevechtsvaardig. 20 November 1870 kreeg musketier MARX van 8-83 R.I., als patrouille-commandant, de opdracht vast te stellen of zich in een gehucht, dat ongeveer een half uur voor de Duitsche voorposten was gelegen, Franschen bevonden.

Hij sloop met 2 man behoedzaam in de aangegeven richting.

Ter plaatse gekomen zag hij vóór de deur van een der huizen verscheidene geweren aan rotten staan, maar van een post was niets te bespeuren.

Hij pakte de geweren, wierp ze in een put en drong het huis binnen, terwijl zijn beide kameraden met vaardig gemaakte geweren voor de deur achterbleven.

De Franschen lagen in een diepen slaap gedompeld, hun overrompeling was het werk van een oogenblik.

Behalve zijn gevangenen bracht MARX nog een paar broden en eenige flesschen likeur mee naar de Duitsche veldwacht, alwaar de buit met vreugde werd ontvangen.

18 September 1870 rukten de 8^e en 12^e compagnie van 47 R I (Pruisen) op naar het gehucht Grange Dame Rose, dat door een 10 voet hoogen muur was omringd.

In het gehucht bevonden zich 170 man van het 1^e Fransche Zouaven regiment op voorposten.

De Zouaven waren druk bezig met het bereiden van het middagmaal en bekommerden zich verder om niets, zoodat zij totaal werden verrast.

Toch zouden de beide Pruisische compagnieën het misschien nog hard te verantwoorden hebben gehad, als niet eenige uitstekende turners zonder aarzelen den 10 voet hoogen muur hadden beklommen en daardoor plotseling in de binnenruimte van het gehucht waren verschenen.

1 officier en 59 Zouaven werden gevangen genomen; volgens de „Historique” van het 1^e Zouaven regiment werden 12 Zouaven gedood.

De Duitschers hadden slechts 4 gewonden.

In den nacht van 9/10 Januari 1871 3⁰⁰ v.m. overvielen 300 Fransche marine soldaten de schans Notre Dame de Clamart bij Parijs.

Hier stond een „Zug” van het 6^e Beiersche Infanterie regiment op veldwacht, welke zich echter in een zijwaarts van de schans gelegen kelder had opgeborgen.

De Franschen werden zeer handig aangevoerd: zij stietten de Beiersche posten met de bajonet geluidloos neer en drongen de schans binnen. Slechts de helft van de Beiersche veldwacht kon den kelder nog tijdig verlaten; de officier kreeg 6 bajonetsteken, 5 man werden gedood en gewond, 18 man gevangen genomen.

Het geheele voorval speelde zich zoo snel en zoo stil af, dat de Duitsche nevenveldwachten van de overrompeling niet het minst hadden bespeurd 1).

1) Ontleend aan Kunz. Kriegsgeschichtliche Beispiele 1870/71 Heft XII blz. 11, 66 en 116.

§ B. Marschveiligheidsdienst.

I. Marschveiligheidsdienst voor gemengde troepen.

Voorhoede.

Sterkte der voorhoede. De beantwoording van de vraag of een voorhoede bij een frontmarsch in 's vijands nabijheid in beginsel sterk of zwak moet zijn heeft reeds vele pennen in beweging gebracht.

De voorstanders van sterke voorhoeden redeneeren als volgt:

Een troepenmacht, die een frontmarsch verricht doet zulks in den regel met geen ander doel dan den vijand te lijf te gaan.

De voorhoede heeft daarbij tot taak niet alleen gedurende den marsch de veiligheid van de hoofdmacht in hare marschrichting te verzekeren maar ook voor deze laatste de meest gunstige voorwaarden te scheppen bij hare gevechtsontwikkeling.

De voorhoede moet dus om te beginnen in staat zijn den marschweg van verkennende vijandelijke afdelingen te zuiveren en den weerstand van eventueel vooruitgeschoven vijandelijke detachementen zoo snel mogelijk te breken.

Kan zij dat niet met eigen krachten en moet zij daartoe meermalen van uit de hoofdmacht worden ondersteund, dan spreekt het van zelf, dat een vertraging in het leven is geroepen, die had kunnen zijn vermeden en dat de rust en de kalmte bij de hoofdmacht allermint zullen zijn bevorderd.

In een volgend stadium kan op de voorhoede de taak rusten om ruimte en tijd te winnen voor de ontwikkeling van de hoofdmacht, om steunpunten te veroveren of te bezetten, die haar lateren aanval kunnen vergemakkelijken en om een eventueel door den vijand ingenomen stelling te verkennen.

Aan al deze opdrachten kan een zwakke voorhoede natuurlijk niet zoo goed voldoen als een sterke.

In het bijzonder is deze op haar plaats als er kans bestaat op een ontmoetingsgevecht.

Vóór alles moet dan worden voorkomen, dat de voorhoede op de hoofdmacht wordt teruggeslagen, waardoor deze in een bedenkelijken toestand zou kunnen geraken of wel hare onderdeelen hals over kop in het gevecht zou moeten werpen.

Het groote voordeel van een sterke voorhoede zetelt niet alleen in hare grootere kracht maar ook in den grooteren afstand, waarop zij — zonder gevaar van afzonderlijk te worden verslagen — de hoofdmacht kan voorafgaan.

Hierdoor zal deze meer beveiligd zijn voor een vuuroverval en de kans stijgen, dat een gering oponthoud van de voorhoede zich niet onmiddellijk overplant op de hoofdmacht.

Bovendien krijgt de Alg. Bev. meer tijd om zijn maatregelen voor het gevecht te overwegen en is de hoofdmacht vrijer in hare gevechtsontwikkeling naar een of anderen vleugel.

Men voelt, dat deze beide laatste voordeelen vooral van groote beteekenis zijn, waar een troepenmacht zelfstandig optreedt.

Pleiten er dus ontegenzeggelijk klemmende redenen voor het indeelen van sterke voorhoeden, zoo mag men toch niet blind zijn voor de bezwaren.

De voorstanders van zwakke voorhoeden verzuimen niet deze in het licht te stellen en betoogen:

1°. dat tegenwoordig een voorhoede bij den frontmarsch een groot deel van hare vroegere bestemming heeft verloren en o. a. niet meer dient om den opmarsch van de hoofdmacht te dekken;

2°. dat met een sterke voorhoede de Alg. Bev. een groot deel van zijn krachten uit de hand geeft;

3°. dat een sterke voorhoede de ontwikkeling van de hoofdmacht vertraagt.

Zij zien daarom meer heil in een zwakke voorhoede, die bij een divisie menigmaal niet sterker dan 1 bataljon infanterie zal behoeven te zijn.

Ad. 1. Met dit argument wordt slechts gedeeltelijk ingestemd

Dat de voorhoede tegenwoordig niet meer den opmarsch van de hoofdmacht behoeft te dekken, *zoals men dien vroeger kende*, is volkomen juist.

„Es war bisher üblich“ zegt de Generaal v. FALKENHAUSEN, „zunächst „aus der Marsch- eine massierte Versammlungs-Formation anzunehmen „— *aufzumarschieren* — und aus dieser zur Gefechtsform überzugehen. „Marsch- und Gefechtsform standen nicht unmittelbar im Zusammenhange Das Erste, was auf dem Gefechtsfelde geschah, war in den „Regel der Befehl zum Aufmarsch in massierte Formationen, ausserhalb „welcher man sich nicht für gefechtsbereit hielt. In diesen muszten „dann oft noch längere Strecken zurückgelegt, nicht selten auch aus „ihnen wieder in die Marschformation zurückgegangen werden, wenn „die Lage beim Feinde oder Geländeschwierigkeiten dies bedingten“ 1).

Tegenwoordig gaat het in gevecht brengen van de troepen veel sneller en op geheel andere wijze.

De opmarsch als overgang tusschen marsch- en gevechtsvorm is verdwenen; thans is men er meer op uit om door een te juistertijd bevolen ontplooiing in meerdere colonnes de gevechts-ontwikkeling van het geheel te bespoedigen. Vergeleken bij vroeger zijn wij er dus, wat de snelheid van ontwikkeling betreft, aanzienlijk op vooruitgegaan, maar toch zal het in groote verhoudingen *tijd* kosten om de onderdeelen van een troepenmacht uit de marschcolonne(s) *gelijktijdig* en *naast elkaar* in het gevecht te brengen.

Tijd moet er dus ook tegenwoordig nog wel degelijk gewonnen worden en *ruimte* niet minder als de hoofdmacht zich bijv. uit een *défilé* moet ontwikkelen.

Zoo *gansch* anders is de taak van de voorhoede dus niet geworden.

Ad. 2. Dit bezwaar is alleen juist, indien men aanneemt, dat de

1) Vierteljahrshefte 1905. Heft II blz. 199.

Alg. Bev. lijdelijk moet toezien, hoe de voorhoede-commandant de onder zijne bevelen gestelde troepen gebruikt

Dan kan inderdaad met het indeelen van een sterke voorhoede van een uit de hand geven van krachten worden gesproken

De Alg. Bev. heeft echter genoeg middelen te zijner beschikking om te beletten, dat de voorhoede-commandant door een onnoodig of ontijdig inzetten van de geheele voorhoede, dan wel door een te ver oprukken naar voren, zijn plannen doorkruist.

Die middelen zijn: door de juiste persoon met het voorhoede-bevel te belasten, door zich nabij de voorhoede op te houden en niet minder door duidelijk aan te geven wat van den voorhoede-commandant wordt verlangd.

In dit verband verdient de aandacht te worden gevestigd op de volgende zinsnede uit ons V. V.:

„Zoodra uit ingekomen berichten mag worden afgeleid, dat een ont-
„moeting in die richting 1) met den vijand te verwachten is, ontvangt
„de voorhoede-commandant van den Alg. Bev. tijdig, nadere bevelen,
„welke duidelijk aangeven hetgeen van de voorhoede wordt verlangd”
(punt 12, 2e alinea.)

Door dus bijv. aan te geven, dat de voorhoede tot nader bevel een bepaalde lijn niet mag overschrijden, kan de Alg. Bev. een *ongemotiveerde* voortvarendheid van den voorhoede-commandant breidelen en beletten, dat de hoofdmacht wordt medegesleept in een ongewenscht avontuur.

Overigens zie men in de voortvarendheid van den voorhoede-commandant geen al te groot spook

Terecht zegt BALCK in een beschouwing over het optreden van de voorhoede:

„Energisches Zufassen wird im Felde aber in den meisten Fällen von „großzerem Erfolge sein als vorsichtiges Abwarten” 2).

Van te voren zal men nooit zekerheid hebben, dat zich geen geval zal voor doen, waarin „energisches Zufassen” van de voorhoede van het allerhoogste gewicht voor den uitslag van het gevecht zal zijn.

Er is dus wel wat voor te zeggen om een voorhoede-commandant de middelen te verschaffen om zich desvereischt in dien zin te gedragen, want slechts hij treedt krachtig op, die zich krachtig voelt.

Ad. 3. Het is onbetwistbaar juist, dat de hoofdmacht van een colonne, die door een zwakke voorhoede wordt beveiligd, eerder in het gevecht kan treden dan wanneer een sterke, over een groote diepte geëchelonneerde voorhoede voorafgaat.

Dit voordeel van een zwakke voorhoede zal vooral spreken, wanneer reeds van te voren kan worden uitgemaakt, dat de hoofdmacht zich in zuiver voorwaartschen zin zal moeten ontwikkelen. Is zulks echter niet het geval, dan heeft de Alg. Bev. tijd nodig om de hoofdmacht in de door *hem* gewilde richting te kunnen inzetten en dan is het de vraag of de zwakke voorhoede het zonder steun altijd wel voldoende lang

1) d. w. z. in de marschrichting.

2) Taktiek III. 1909, blz. 250.

zal kunnen uithouden. Moet zij versterkt worden, dan is per slot van rekening toch een sterke voorhoede gevormd, alleen op een later tijdstip en dikwijls in groote haast, alzoo onder een minder gunstige omstandigheid.

Wikt men de hiervoren besproken voor- en nadeelen van sterke en zwakke voorhoeden, dan moeten in 't algemeen sterke voorhoeden voordeliger worden geacht dan zwakke, hetgeen in het bijzonder voor Nederlandsche toestanden geldt 1).

In het betoog toch van de voorstanders van zwakke voorhoeden blijkt telkens, dat zij stilzwijgend rekenen op de aanwezigheid van sterke cavalerie c. q met artillerie vóór het front.

Wij bezitten die niet, terwijl wij aan alle kanten omgeven zijn door bureu, die in staat zijn overmachtige cavalerie tegenover ons in het veld te brengen.

Bij een offensief optreden onzerzijds, moeten wij dus rekening houden met de mogelijkheid, dat onze cavalerie van hare plaats voor het front wordt verdreven en onze marcheerende colonnes worden lastig gevallen door de vijandelijke cavalerie, waarbij vuurmond, mitrailleur en karabijn een rol kunnen spelen.

Voor het breken van vrij krachtigen weerstand gedurende den marsch kunnen wij dus menigmaal komen te staan, maar bovenal hebben wij in aanmerking te nemen, dat onze eventueele vijand door zijn overmachtige verkenningsorganen beter en vroeger omtrent den toestand aan onze zijde kan zijn ingelicht dan wij omtrent den zijne. Hij kan ons dus ook in zijn gevechtsontwikkeling voor zijn.

Hem tot eenige vertraging te dwingen kan in dezen gedachtengang wel degelijk van groot belang voor ons zijn en daartoe is een sterke voorhoede beter in staat dan een zwakke.

Schijnen dus in beginsel sterke voorhoeden voor ons niet zoo verwerpelijk, dan wil dit niet zeggen, dat wij *altijd* tot de indeeling daarvan moeten overgaan.

Een marsch kan onder omstandigheden worden verricht, waarin een sterke, uit alle wapens bestaande, voorhoede geen zin heeft, omdat zij hare groote kracht niet *behoeft* te gebruiken of niet *kan* gebruiken.

Het eerste is bijv. het geval, wanneer men nog op zeer grooten afstand van den vijand is, het tweede bij een marsch gedurende de duisternis of bij zware mist. Ook de gesteldheid van het terrein oefent invloed uit op de sterkte; in 't algemeen zou men kunnen zeggen, dat in Noordbrabantsche-, Geldersche- en Limburgsche terreinen de voorhoede van een marcheerende colonne sterker behoort te zijn dan in polderland.

Het is dus juist, dat ons V. V. de sterkte van een voorhoede niet binnen enge grenzen beperkt, maar den verantwoordelijken bevelheb-

1) Zie ook Hoogeboom, Tactiek II. blz. 81.

ber volle vrijheid laat om die sterkte naar de omstandigheden van het oogenblik te bepalen.

Dat een maximum sterkte wordt aangegeven is verklaarbaar; bij een regiment infanterie meer dan 1 bataljon, bij een divisie meer dan 1 brigade als voorhoede te bestemmen, zou tot versnippering van krachten kunnen leiden.

Om de gedachten te bepalen, kan bij een divisie, die een marsch verricht *in* 's vijands nabijheid, een voorhoede-sterkte aan infanterie van 1 regiment als normaal worden beschouwd.

Samenstelling van de voorhoede. Het V. V. stelt de samenstelling van de voorhoede, evenals de sterkte, van vele omstandigheden afhankelijk.

Als van zelf sprekend wordt aangenomen, dat waar cavalerie en (of) wielrijders beschikbaar zijn, deze voor een deel bij de voorhoede zullen worden ingedeeld. De reden waarom, ligt voor de hand: zonder deze snel beweegbare organen kan de voorhoede-commandant zijn beveiligende taak minder goed vervullen.

Bij het bepalen van de sterkte aan cavalerie en (of) wielrijders, die bij de voorhoede zullen worden ingedeeld, houde de Alg. Bev. rekening met de wenschelijkheid om:

1°. altijd een klein gedeelte — al is het maar een patrouille — voor onvoorziene omstandigheden te zijner onmiddellijke beschikking te houden;

2°. de cavalerie en (of) wielrijders zoo sterk mogelijk voor de verkenning op grooten afstand vooruit te zenden

Hieruit volgt dat bij de voorhoede slechts zooveel moet worden ingedeeld als voor de onmiddellijke beveiliging onmisbaar wordt geacht.

Dit „onmisbare” gedeelte moet er echter altijd zijn, want de veiligheid van de colonne mag niet worden opgeofferd aan de verkenning.

„Die für den Meldedienst und die unmittelbare Sicherung der Truppe „erforderliche Kavallerie musz der Vorhut und dem Gros stets zugeteilt und nicht zu schwach bemessen werden . . . .” 1)

Wel een bewijs dus, dat ook in Duitschland de zorg voor de veiligheid van de colonne een belangrijke plaats inneemt.

In Frankrijk doet men in dit opzicht voor Duitschland niet onder:

„Quand l'effectif de la cavalerie ne permet pas de la repartir en „deux groupes (d. w. z. één voor de verkenning en één „pour la protection de la troupe”), le groupe unique est affecté à la protection de la „colonne: la mission des rechercher les renseignements éloignés est alors „confiée à des reconnaissances dirigées au besoin par des officiers „montés d'autres armes” 2).

Zijnerzijds moet de voorhoede-commandant er op uit zijn om aan het orgaan, dat het meest tot verhooging van de veiligheid zal bijdragen, nl. het afzonderlijk beveiligend lid der voorhoede, de grootst mogelijke kracht te geven.

1) Deutsche Velddienstvoorschrift p. 166.

2) Fransche Velddienstvoorschrift 1914, art. 129 I. a.

Hij beperke dus de sterkte van het gedeelte, dat hij voorloopig te zijner beschikking wil houden of over de onderdeelen der voorhoede wil verdeelen (punt 15).

Er kunnen zeer zeker omstandigheden zijn, waarin een voorhoede-commandant, het evenals een Alg. Bev. wenschelijk acht een *klein* gedeelte van zijn verkenningsorganen in de hand te houden, maar in 't algemeen zal het, met het oog op hunne zwakke sterkte, beter zijn ze geheel te gebruiken.

Het achterhouden kan licht leiden tot versnippering van krachten of tot vermindering van de veiligheid. Wat de cavalerie en (of) wielrijders betreft, die bij de onderdeelen der voorhoede worden ingedeeld, houde men in het oog, dat hun taak is — blijkens de laatste alinea van punt 15 — de voorhoede op hare flanken te beveiligen.

Bij een zwakke voorhoede met geringe diepte zal men dikwijls geen speciale flankbeveiliging behoeven te organiseeren, voorop gesteld, dat het afzonderlijk beveiligend lid der voorhoede een voldoende breede terreinstrook waarneemt.

Bij een sterke voorhoede met groote diepte daarentegen is flankbeveiliging onmisbaar.

Deelt men nu hiervoor bij *elk* onderdeel der voorhoede enkele ruiters of wielrijders in — waartoe een letterlijke opvatting van punt 15 V. V. zou kunnen leiden — dan zal het gevolg zijn, dat de commandanten dier onderdeelen hunne patrouille(s) de opdracht geven om terug te keeren als zij door de patrouille(s) van het volgend onderdeel worden afgelost.

Hierbij is dan stilzwijgend aangenomen, dat al die commandanten toevallig hunne aandacht vestigen op dezelfde punten.

Vermoedelijk zullen bij toepassing van een dergelijke methode van flankbeveiliging alle ruiters of wielrijders, nauwelijks ter plaatse, weer moeten terugkeeren en zoo ontslaat er onwillekeurig een „va et vient” van elkaar aflossende patrouilles, zonder dat de veiligheid op de flank daarmee is gebaat en tot groote schade van de krachten van man en paard. Beter en ook meer economisch schijnt het daarom bij een frontmarsch alle voor de zijwaartsche waarneming bestemde ruiters en (of) wielrijders bij de spits in te deelen, wier commandant tijdig de belangrijke punten doet bezetten en de daarvoor aangewezen patrouilles laat staan tot de geheele voorhoede is voorbij getrokken.

Daarna melden zij zich weer bij den commandant van de spits

Men krijgt dan een rustige, zijwaartsche waarneming, waarvan de regeling in één hand is gelegd. Dat de taak van den commandant van de spits te zwaar zal worden, is niet aan te nemen; de opdrachten aan de hier bedoelde ruiters of wielrijders te verstrekken zijn hoogst eenvoudig en van weinig hoofdbrekenden aard.

Omtrent het nut van een indeeling van *artillerie* bij een voorhoede loopen de meeningen nog al uiteen.

Het groote voordeel, daaraan verbonden, is, dat de voorhoede-commandant niet op steun van de hoofdmacht behoeft te wachten om

weerstand van den vijand snel te breken, zonder daarbij veel infanterie in te zetten; het groote nadeel is, dat de voorhoede-artillerie een gemakkelijke prooi kan worden van overmachtige vijandelijke artillerie, die in bewakingsstelling gereed staat om dankbare doelen met projectielen te overstelpen.

Of de beschikbare artillerie voor een deel aan de voorhoede zal worden toegevoegd hangt in het algemeen af:

1°. van eigen sterkte;

2°. van de kans, die er bestaat om een ontmoetingsgevecht te moeten leveren dan wel op een vijand te stuiten, die reeds tot het gevecht ontwikkeld is;

3°. van den toestand van het terrein, waarin wordt opgetreden.

Ad. 1. Zwakke troepenmachten kunnen uit den aard van de zaak slechts zwakke voorhoeden vooruitzenden.

Het indeelen van een geheele batterij bijv. bij een voorhoede van 1 bataljon infanterie beteekent meer een verzwakking dan een versterking van de infanterie. Dikwijls zal de voorhoede-commandant tijdens het gevecht dan niet zoo vrij zijn in het gebruik van zijn infanterie, als wel gewenscht ware, omdat hij tevens voor de veiligheid van de artillerie moet zorgen.

Ook gedurende den marsch is de artillerie aan allerlei gevaren blootgesteld; meer dan 2 gesloten compagnieën zullen niet voor de artillerie kunnen marcheeren en moeten zij in het zijterrein optreden, dan marचेert de artillerie aan het hoofd.

Men kan dan ook zeggen, dat wanneer de sterkte der voorhoede-infanterie geringer is dan 2 bataljons, men beter doet geen geheele batterij(en) daarbij in te deelen.

Bij zwakkere voorhoeden is de afstand tusschen voorhoede en hoofdmacht bovendien zóó gering dat de artillerie — waar noodig — in korten tijd tot steun van de voorhoede-infanterie naar voren kan zijn gehaald.

Ad. 2. Bij een ontmoetingsgevecht kan spoedige steun van artillerie beslissend zijn voor den verderen loop van den strijd.

Tegenover een vijand daarentegen, die een stelling heeft ingenomen en bij wien artillerie kan worden vermoed, staande in bewakingsstelling, gereed om een gunstig doel onder vuur te nemen, is het optreden van zwakke voorhoede-artillerie niet zonder gevaar.

Gefecht von Gercksheim am 25 Juli 1866.

Es fuhren 12 preuszische Geschütze der Avantgarde östlich der Chaussee dicht vor dem Hachtelwalde auf und wurden sofort mit dem heftigen Feuer von 40 feindlichen Geschützen überschüttet, so dasz sie nach drei viertelstündigem Kampfe hinter den Wald zurückgenommen werden muszten.

Erst als die Brigade v. Wrangel eingriff, konnte daran gedacht werden, die Batterien von neuem in Stellung zu führen 1).

1) v. LETTOW-VORBECK. Feldzug von 1866, III blz. 349.

Ook BALCK beroept zich op dit voorbeeld om te wijzen op de groote kans, die een afzonderlijk optredende voorhoede-batterij loopt nutteloos te worden tot zwijgen gebracht, door overmachtige artillerie van de tegenpartij, die in hare gevechtsontwikkeling vóór is.

In zoodanig geval geeft hij den zeer oordeelkundigen raad:

„Die Vorhutbatterie wird in solchem Falle in einer Bereitstellung „zurückgehalten werden müssen, um das Eintreffen der Batterien des „Gros abzuwarten“ 1).

Ad. 3 In geheel open terrein (polderland) levert het indeelen van artillerie bij een voorhoede in 't algemeen groote nadeelen op.

In de 1e plaats zal de voorhoede-artillerie niet altijd tegen een vuuroverval voldoende beveiligd zijn.

De gevolgen hiervan kunnen voor haar zelf en voor de ontwikkeling van de achter haar volgende troepen noodlottig zijn.

In de 2e plaats heeft de artillerie, vooral in het polderland, behoefte aan bewegingsvrijheid in voorwaartschen zin, ten einde zich de vrije keuze van een stelling te kunnen voorbehouden.

Die vrijheid van beweging zal haar alleen worden geschonken, indien zij meer achter in de colonne wordt ingedeeld.

Van den anderen kant is het polderland een terrein, waarin het breken van weerstand, zelfs van zwakke vijandelijke afdeelingen, zonder hulp van de artillerie, zeer lang kan duren.

Ondervindt de marsch dus telkens vertraging van vooruitgeschoven vijandelijke infanterie, wielrijders of cavalerie, die tot het gevecht te voet afzit, dan zal men wel tot de indeeling van eenige artillerie bij de voorhoede moeten overgaan en dan vermindere men de bezwaren daaraan verbonden, door het aantal voertuigen zooveel mogelijk te beperken.

In zoodanig geval kan het dus voorkomen, dat men den voorhoede-commandant de beschikking geeft over één vuurmond, over één of twee stukken of over een batterij zonder haren gevechtstrein.

Geschiedt de marsch geheel of grootendeels door bedekt terrein, dan zal, tengevolge van de beperkte werkingsfeer van de artillerie, hare aanwezigheid bij de voorhoede weinig of geen nut opleveren.

In dergelijk terrein moet de voorhoede-infanterie in de gelegenheid zijn om zich met *alle* beschikbare krachten in een bajonet gevecht te werpen.

En dit zal zij alleen dan kunnen, wanneer zij wordt ontheven van de zorg om andere wapens te beveiligen.

Ten slotte kunnen de omstandigheden er toe leiden om bij een voorhoede in te deelen: pioniers, mitrailleurs, een pontonafdeeling of een gedeelte van een telegraafafdeeling.

Over het nut hiervan wordt niet getwist, zoodat dit verder onbesproken zal blijven.

1) Taktik III, 1909. blz. 253.

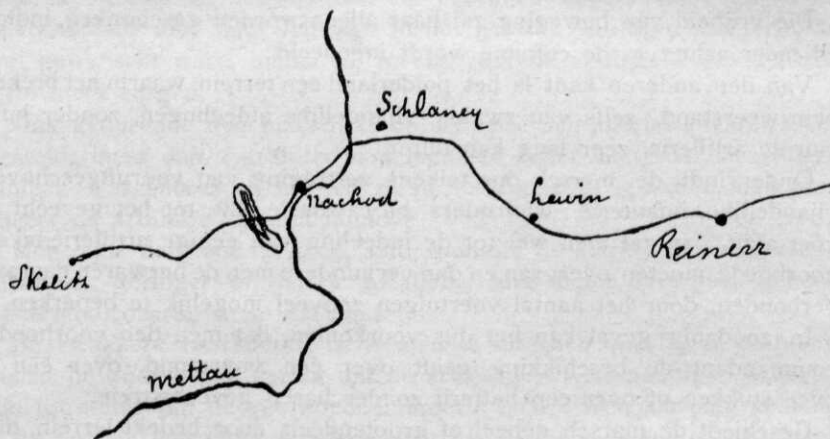
Afstanden tusschen de onderdeelen eener marschcolonne. Omtrent de afstanden, die tusschen de onderdeelen eener marschcolonne moeten worden onderhouden, geeft ons V. V. duidelijke aanwijzingen, waarbij niet verzuimd is om met de eigenaardigheden van sommige Nederlandsche terreinen rekening te houden.

Zoo is natuurlijk in de 1e plaats aan het polderland gedacht, waar de wenschelijkheid wordt betoogd om de compagnieën van den voortroep en van den hoofdtroep met onderlinge afstanden van plm. 200 M. te doen marcheeren.

Op blz 12 is reeds vermeld, welk een gunstigen invloed een ruime afstand tusschen voorhoede en hoofdmacht op de veiligheid en de bewegingsvrijheid van deze laatste uitoefent.

Het is daarom geen toeval, dat er in de praktijk een neiging bestaat om den hierbedoelden afstand eerder te groot dan te klein te nemen.

Dat dan de voorhoede aan een groot gevaar wordt blootgesteld, als haar gevechtskracht gering is, spreekt van zelf en dit gevaar is alleen

te bezweren indien er een behoorlijk verband bestaat, tusschen de sterkte van de voorhoede en den afstand, waarop zij vooruitgaat.

In het bekende gevecht bij Nachod (27 Juni 1866) was dit verband aan Pruisische zijde ten eenenmale uit het oog verloren.

Op 26 Juni bevond de hoofdmacht van het V Pruisische legerkorps zich te Reinerz met de voorhoede te Lewin.

De afstand van hoofdmacht tot voorhoede — $6\frac{1}{2}$ bataljon infanterie 5 eskadrons, 2 batterijen, 1 compagnie veldpioniers — bedroeg toen reeds meer dan 8 KM. en deze minder gunstige toestand werd nog verergerd, toen de voorhoede-commandant in den namiddag van dien dag op eigen initiatief door den voortroep Nachod, door den hoofdtroep Schlaney deed bezetten resp. op 17 en 13 KM. van Reinerz gelegen.

Nachod zelf had voor de Pruisen weinig waarde; het lag in de diepte en in een défilé.

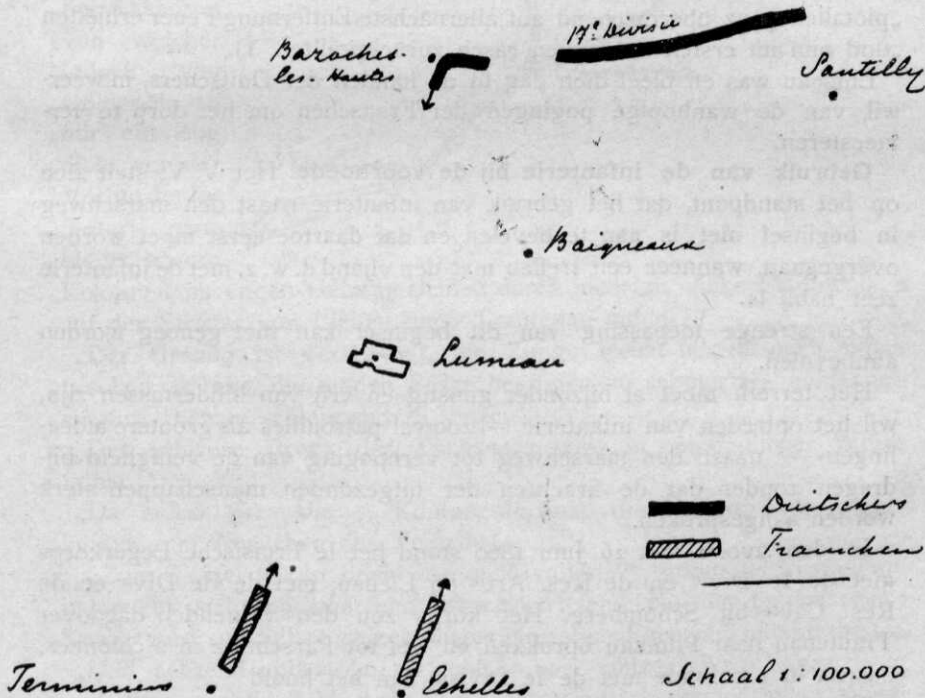
Vandaar dat de voorhoede-commandant besloot op 27 Juni vroegtijdig den hoogterug, op 3 KM. ten Z.W. van Nachod, te doen bezetten.

Toen de Pruisische voorhoede in deze stelling door de Oostenrijkers met enorme overmacht werd aangevallen, was de hoofdmacht nog plm. 20 KM. van het slagveld verwijderd.

Al eindigde de dag ook met een overwinning voor de Pruisen, zoo zijn deze toch nooit blind geweest voor de ernstige gevaren, waaraan hun voorhoede op 27 Juni heeft blootgestaan.

Algemeen zijn zij het er over eens, dat de overwinning alleen te danken was aan een reeks van bijzonder gunstige omstandigheden, zooals de betere bewapening van de Pruisische infanterie en de hoogst ondoelmatige en verouderde gesloten vormen, waarin de Oostenrijksche infanterie aanviel.

De voorhoede bij een ontmoetingsgevecht. Van hoe groot belang

een vastberaden en doortastend optreden van de voorhoede bij een ontmoetingsgevecht is, bleek overtuigend in den slag bij Loigny-Poupry op 2 December 1870.

Op dien dag had de 17^e Duitsche divisie de opdracht om van Santilly over Bazoches-les-Hautes op Lumeau te marcheeren.

Toen de voorhoede Bazoches had bereikt, kwam het bericht in, dat 2 sterke Fransche colonnes in opmarsch waren en wel de eene van

Terminiers in de richting van Lumeau, de andere van Echelles in de richting van Baigneaux.

Ijlings werd 1 Bataljon van de Duitsche voorhoede afgezonden om Baigneaux tot de aankomst van andere troepen vast te houden, terwijl de rest tot grooten spoed werd aangezet om het belangrijke steunpunt Lumeau nog vóór de Franschen te bezetten.

(Lumeau lag ongeveer op de helft van den afstand tusschen Terminiers en Bazoches.) Het gelukte aan het voorste bataljon (I/90) nog juist bijtijds het dorp te bereiken en zonder zich te bedenken ontwikkelde de Bataljons-commandant alle 4 compagnieën gelijktijdig in den Zuidrand daarvan, terwijl de 2 voorhoede-batterijen ten W. van Lumeau in stelling kwamen, gereed om hare infanterie krachtadig te steunen.

De uitwerking van dit snelle optreden was groot.

„Französischerseits waren die Schützenschwärme des 40 Marschregiments bereits dicht an die Südumfassung herangekommen, als sie „plötzlich ganz überraschend auf allernächste Entfernung Feuer erhielten „und nun im ersten Schrecken rasch zurückprallten“ 1)

Lumeau was en bleef dien dag in de handen der Duitschers, in weerwil van de wanhopige pogingen der Franschen om het dorp te vermeesteren.

Gebruik van de infanterie bij de voorhoede. Het V. V. stelt zich op het standpunt, dat het gebruik van infanterie naast den marschweg in beginsel niet is aan te bevelen en dat daartoe eerst moet worden overgegaan, wanneer een treffen met den vijand d. w. z. met de infanterie zeer nabij is.

Een strenge toepassing van dit beginsel kan niet genoeg worden aanbevolen.

Het terrein moet al bijzonder gunstig en vrij van hindernissen zijn, wil het optreden van infanterie — zoowel patrouilles als grootere afdeelingen — naast den marschweg tot verhooging van de veiligheid bijdragen zonder dat de krachten der uitgezonden manschappen sterk worden aangesproken.

In den avond van 26 Juni 1866 stond het Ie Pruisische Legerkorps met de Ie Divie en de Res. Artie bij Liebau, met de IIe Divie en de Res. Cavie bij Schömberg. Het korps zou den volgenden dag over Trautenau naar Pilnikau oprukken en wel tot Parschnitz in 2 colonnes, daarna in 1 colonne met de Ie Divisie aan het hoofd

Op de vastgestelde uren stelden beide divisien zich in den vroegen morgen van 27 Juni in beweging. Zij stieten weldra op zwakke afdeelingen Oostenrijksche dragonders, die bij de nadering der Pruisen langzaam terugtrokken.

Te 8⁰⁰ v. m. bereikte de linkercolonne Parschnitz en tot zijn groote verbazing bespeurde haar commandant nog niets van de rechtercolonne, die op genoemd uur reeds te Parschnitz had moeten zijn.

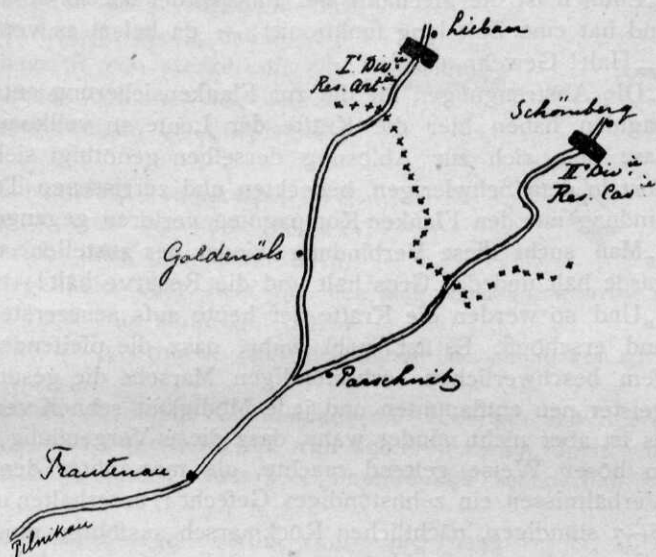
1) Kunz „Die Schlacht von Loigny-Poupry“.

Erst om 1000 v.m. kwam zij opdagen.

Deze aanzienlijke vertraging was een gevolg van de onoordeelkundige wijze waarop bij die colonne in den marschveiligheidsdienst was voorzien.

KÜHNE geeft daarvan de volgende levendige beschrijving:

„Schwer be-
„lastet krie-
„chen unter
„den Strahlen
„der sich lang-
„sam erheben-
„den Morgen-
„sonne unter
„dem Schutze
„einer Drago-
„ner Eskadron
„von welcher
„jedoch von
„Goldenöls ab
„nur ein Zug
„dicht vor der
„Vorhut der In-
„fanterie ver-
„bleibt, unsere

„Kolonnen im engen Gebirgs-Defilee durch niedrige, dicke Staubwolken
„auf der Strasse von Liebau nach Trautenau dahin.

„Der Gesang ist verstummt, die Zunge lechzt bereits nach einem
„frischen Trunke, die müden Füße beginnen zu schmerzen und fangen
„an ihre Dienste schleppend zu leisten.

„Der schwere Druck des Tornisters wird in empfindlicher Weise
„fühlbar.

„Da heizt es: „Die 7. Kompagnie links, die 8. Kompagnie rechts
„heraus zum Absuchen des Terrains”.

„„Zum Teufel wo ist denn unsere Kavallerie!””, stöhnt der Lieutenant,
„indem er sich mühsam und schweisztiefend von der Queue seiner
„Kompagnie zur Spitze seines Zuges eine steile Felswand hinaufarbeitet.

„Und ächzend und stöhnend geht es über spitzes Geröll, ohne Weg
„und Steg, durch Schluchten und Gestrüpp nach den nächsten Wald-
„parzellen und Gehöften hin: — elende Oertlichkeiten, kaum im Stande
„hundert Mann zu verbergen.

„Die Bataillone und Regimenter haben indessen auf der Chaussee
„gehalten und warten, bis die detachirten Kompagnien etwa in gleicher
„Höhe mit der Tête gekommen sind.

„„Das Gewehr über! — Marsch!””

„Niemand hat Ruhe gehabt. Die Wirkung des in der gleichmäßigen
„Bewegung der Beine sich bethätigenden Trägheitsvermögens ist auf-

„gehoben und bedarf es einer neuen kräfteaubenden Anstrengung, „um die gehemmte Bewegung wieder in den Gang zu bringen.

„Stöhnend erheben sich die Leute vom Grabenrande, wo sie bis dahin „als Staubsammler gesessen; die Glieder sind gelähmt nicht aber ge- „stärkt!

„Endlich ist die Mechanik der Fuszpendel wieder in Gang gekommen „und hat eine Zeit lang funktionirt; — da heiszt es von Neuem:

„„Halt! Gewehr ab!“

„Die Anstrengungen für die zur Flankensicherung entsendeten Kom- „pagnien haben hier die Kräfte der Leute so vollkommen erschöpft, „daz man sich zur Ablösung derselben genöthigt sieht, — während „dort in dem Schwierigen, bedeckten und zerrissenen Terrain die Ver- „bindung mit den Flanken-Kompagnien verloren gegangen ist.

„Man sucht diese Verbindung wieder her zustellen: und die Avant- „garde hält und das Gros hält und die Reserve hält!

„Und so werden die Kräfte der heute aufs aeuszerste mitgenommen „und erschöpft. Es ist wohl wahr, daz die pfeifenden Kugeln nach „dem beschwerlichen sechsständigen Marsche die gesunkenen Lebens- „geister neu entflamten und jede Müdigkeit schnell vergessen lieszen: „es ist aber nicht minder wahr, daz diese Vergeudung der Kräfte sich „in böser Weise geltend machte, als man unter den ungünstigsten „Verhältnissen ein zehnstündiges Gefecht 1) unterhalten und darauf einen „6—7 stündigen, nächtlichen Rückmarsch ausführen muszte! 2)

Een ander voorbeeld van een overdreven en roekeloos gebruik van infanterie bij den marschveiligheidsdienst levert de marsch van de Fransche divisie GUYOT DE LESPART van Bitsch naar Niederbronn op 6 Augustus 1870.

Niettegenstaande het kanongebulder bij Wörth duidelijk hoorbaar was, deed de voorhoede-commandant het terrein, uit ongegronde vrees voor de Duitschers, zóó zorgvuldig doorzoeken, dat de divisie ten slotte 8 uren noodig had om 22 KM. af te leggen. Zij verscheen op het tooneel van den strijd toen de slag voor de Franschen reeds reddeloos was verloren 3).

Verband tusschen de onderdeelen eener marscheerende colonne. Eenige jaren geleden deed zich bij Duitsche manoeuvres het volgende geval voor:

Voorhoede en hoofdmacht van een blauwe divisie, die op den vleugel van een leger optrad, stonden 's morgens vroeg op verschillende plaatsen van den marschweg, met de bevolen onderlinge afstanden gereed voor den afmarsch.

Door een misverstand zette de voorhoede zich te vroeg in beweging,

1) bij Trautenuau.

2) Kühne. Kritische und unkritische Wanderungen 1866. Heft III blz. 16 e. v.

3) Fransche Generale Stafwerk 1870/71. Deel VII.

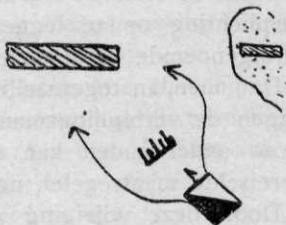

zoodat er tusschen haar en de hoofdmacht reeds onmiddellijk een vee grootere afstand ontstond, dan was bevolen.

Bij gebrek aan verbindingsorganen werd zulks niet bemerk't.

Was er nu maar geen vijand!

In de buurt bevond zich echter een vijandelijke cavalerie divisie, wier commandant op een zeker oogenblik van zijne patrouilles bericht kreeg, dat op den weg van A naar B een sterke, uit alle wapens bestaande, colonne marcheerde, schijnbaar zonder eenigen veiligheidsmaatregel.

De divisie-commandant kon het haast niet gelooven maar . . . men kon nooit weten!

Was het bericht juist, dan opende zich een mooie gelegenheid voor hem om een slag te slaan, waartoe hij onmiddellijk de vereischte maatregelen trof.

Intusschen was de voorhoede van de blauwe divisie in een groot bosch verdwenen.

Plotseling hoorde de divisie-commandant die voor aan marcheerde, hevig kanonvuur, dat oogenschijnlijk van achteren kwam, doch waaromtrent hij zich in het bosch niet onmiddellijk rekenschap kon geven.

De voorhoede marcheerde daarom voorloopig rustig verder, alleen werd een officier van den staf teruggezonden om den toestand op te helderen.

„Als er wenig über den Waldrand wieder hinausgelangt war, sah er „das Unglück vor sich“.

De roode cavalerie divisie was, begunstigd door het terrein en den nevel, onbemerkt den marschweg genaderd, waarop de hoofdmacht der blauwe divisie onbekommerd voort marcheerde.

De artillerie en de mitrailleurs kwamen zijwaarts van den weg in stelling, terwijl het gros der cavalerie, zich tusschen voorhoede en hoofdmacht der blauwe divisie inschoof, zoodra eerstgenoemde in het bosch was verdwenen.

Op het juiste oogenblik werd een geweldig vuur van artillerie en mitrailleurs tegen de blauwe hoofdmacht geopend, waarin enorme verarring ontstond.

De blauwe artillerie trachtte in stelling te komen, maar vóór zij nog een schot kon afgeven, renden de roode eskadrons reeds van 2 zijden op de divisie in, die daardoor in een wanhopigen toestand geraakte.

„Schiedsrichterspruch wandte im Interesse des Manövers diesmal „noch die völlige Katastrophe ab und legte der blauen Division nur „einen beträchtlichen Zeitverlust auf“ 1).

1) Vierteljahrshefte 1907, IV. blz. 733.

Hoewel er op dien manoeuvre-dag aan de flankbeveiliging der blauwe divisie veel mankeerde, bleek toen toch niet minder duidelijk de noodzakelijkheid om voor een behoorlijk verband tusschen voorhoede en hoofdmacht zorg te dragen.

Ons V. V. meent het verband tusschen de onderdeelen eener marsch-colonne te kunnen verzekeren, door aan de kleinere afdeelingen de verplichting op te leggen zich naar de grootere te regelen, waartoe eerstgenoemde verbindingsmanschappen aanwijzen.

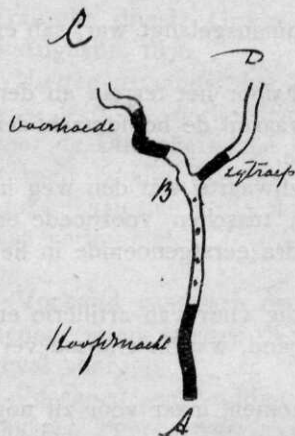
Dat men, in tegenstelling met het vroegere V. V. de kleinere afdeelingen de verbindingsmanschappen laat geven, is logisch: wie verband moet onderhouden kan niet afwachten of een ander wel de daartoe vereischte maatregelen neemt, maar dient ze zelf te treffen.

Door deze wijziging zullen de bekende praktische bezwaren van vroeger weer opduiken, maar dit kan hoogstens een reden zijn om alleen dan verbindingsmanschappen in te deelen, indien geen ander middel tot verband houden bestaat. In ons leger valt een zekere voorliefde voor het gebruik van verbindingsmanschappen niet te ontkennen.

Waarom ze die populariteit te danken hebben is eigenlijk onverklaarbaar.

Zonder dat zij het konden helpen, hebben ze reeds menig drama veroorzaakt en dit zal wel zoo blijven tenzij men ze steeds onder toezicht van een onderofficier, of zelfs van een officier stelt, waarop ons V. V. thans de aandacht vestigt.

Hoe noodig dit toezicht is, blijkt uit de 2 volgende voorbeelden. Een regiment infanterie marcheerde met één bataljon als voorhoede van A in de richting van C, alwaar de vijand was gesignaleerd.

Het terrein, ter weerszijden van den marschweg, was zeer bedekt, de wegen voorbij B bovendien vol bochten.

De Regs Comdt marcheerde bij de voorhoede. Toen deze gekomen was bij 3-sprong B, achtte de voorhoede-commandant het gewenscht, in verband met juist ingekomen berichten, een rechterzijtroep langs den weg naar D te doen marcheren.

De aangewezen afdeeling hiervoor was de achterste compagnie, die den 3-sprong nog niet was gepasseerd.

Niemand dacht op dat moment aan de verbindingsmanschappen.

De voorste verbindingsman volgde natuurlijk den zijtroep — van de rest der voorhoede zag hij niets meer — en uit den aard van de zaak sloegen alle volgende verbindingsmanschappen den weg naar D in.

Toen de hoofdmacht bij B kwam was het verband met de voorhoede verloren en kon men opnieuw tot het uitzenden van verbindingsmanschappen overgaan.

De commandant van de hoofdmacht had dien morgen niet over gebrek aan „veine” te klagen.

Hij vertoonde neiging om eveneens den weg naar D in te slaan.

Zoo geheel onverklaarbaar was dit niet, in verband met de bij ons ingeslopen gewoonte om door de verbindingsmanschappen ook bevelen te doen overgeven.

Gelukkig bewaarde de Regts. Comdt. hem voor de uitvoering van zijn voornemen.

Deze vermoedde, dat er iets niet in den haak was, toen hij geen enkelen verbindingsman meer achter de voorhoede zag; hij reed terug naar den 3-sprong alwaar hij nog juist bijtijds den commandant van de hoofdmacht uit zijn onzekerheid kon helpen.

Kolonel X. had bij oefeningen in den marschveiligheidsdienst van de onderdeelen van zijn regiment meermalen opgemerkt dat de hoofdmacht telkens halt hield als de voorhoede zulks deed en de verbindingsmanschappen het teeken „halt” gaven.

Bij een bespreking wees hij op het verkeerde hiervan.

Een paar dagen daarna marcheerde een bataljon met een compagnie als voorhoede van A in de richting van C.

4 verbindingsmanschappen onderhielden het verband en volgden elkaar op een afstand van 100 M.

De Bat^{ons}. Comdt. was bij de voorhoede.

Korten tijd, nadat de voorhoede om den hoek van den weg (bij B.) uit het gezicht van de hoofdmacht was verdwenen, gaf de voorste verbindingsman het teeken „halt”.

Dit werd achtereenvolgens door alle anderen overgenomen, doch de commandant van de hoofdmacht, denkende aan de bespreking stoorde zich er niet aan en gaf het teeken „voorwaarts”.

Dat teeken ging langs denzelfden weg naar voren.

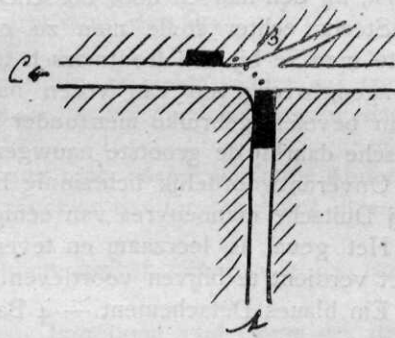
Blijkbaar bekommerde men er zich daar weinig om, want weer kwam het teeken „halt” terug.

Op zijn beurt liet de commandant van de hoofdmacht zich niet vermurwen, hij bleef doormarcheeren en joeg de verbindingsmanschappen op, die met wanhopige gebaren goedig naar voren opsloten.

Toen de hoofdmacht om den hoek van den weg kwam lag . . . de voorhoede op plm. 20 M. afstand van den 4-sprong in den rand van het hout!

Niemand kan voorspellen welke de gevolgen van dit te dicht opsluiten van de hoofdmacht zouden zijn geweest tegenover een actieven vijand in de werkelijkheid.

Nu zal men zeggen, dat bij die oefening de bevelvoering te kort

*houde
problemen?
96. waren?*

schoot, die verzuimde aan de hoofdmacht het positief bevel „halt houden” te doen overbrengen. Volkomen juist, maar het zich schuldig maken aan zoo'n tekortkoming wordt door het instituut van de verbindingsmanschappen in de hand gewerkt, waardoor men gaat vergeten om gedurende den marsch op normale wijze bevelen te geven.

Aan de hand van deze en dergelijke voorbeelden kan men met de werking van verbindingsmanschappen in 't algemeen slechts matig zijn ingenomen.

Het is dan ook de vraag of men niet beter doet het verband tusschen de onderdeelen eener marschcolonne te doen onderhouden door middel van ordonnansen te paard of per rijwiél, die voor deze taak zeer geschikt zijn en die in de werkelijkheid bij een colonne van eenige betekenis niet zullen of mogen ontbreken.

Het gebruik van verbindingsmanschappen te voet ware dan te beperken tot die gevallen, waarin zij onmisbaar zijn, zooals: bij duisternis, bij mist, bij den marsch door bosschen e. d.

Steeds echter stelle men ze onder toezicht van kader en nimmer late men ze bij den frontmarsch teekens, die het karakter van bevelen dragen, overgeven van voren naar achteren. Voor het overbrengen van bevelen gebruike men onder alle omstandigheden ordonnansen en eische daarbij de grootste nauwgezetheid.

Onverantwoordelijk lichtzinnig handelde te dien opzichte een officier bij Deutsche manoeuvres van eenige jaren geleden.

Het geval is leerzaam en tevens komisch in zijne gevolgen, zoodat het verdient te blijven voortleven.

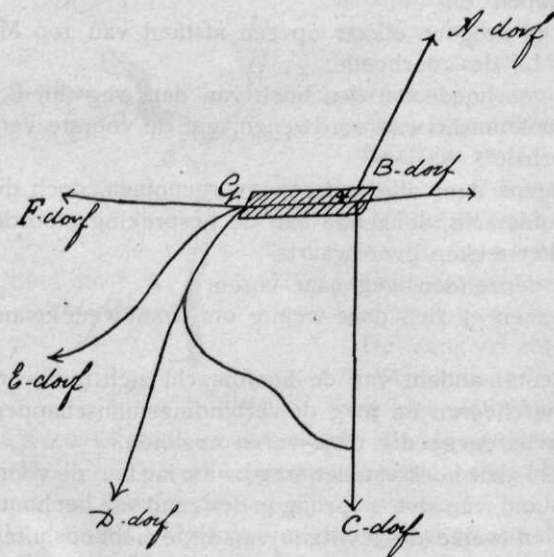
Ein blaues Detachement — 4 Bataillone, 3 Eskadrons, 3 Batterien —

befindet sich, mit einem Bataillon in der Avantgarde, im Vormarsch von

A-dorf über B-dorf auf C-dorf, in welcher Richtung auch die Eskadrons voraus gesandt sind, um den weit entfernten Feind auf zu spüren, über dessen Aufenthalt, Verhalten und Absichten bisher nur sehr unbestimmte Nachrichten vorlagen.

Als die Infanteriespitze gerade B-dorf

erreicht, erhält der Detachementsführer eine Meldung, die ihn veranlaszt, sie rechts abbiegen zu lassen.

Aus Westausgang G des lang gestreckten B-dorf gabelt sich der Weg nach drei verschiedenen Richtungen. Der Detachementsführer laszt die Spitze den Weg nach D-dorf einschlagen; seiner Kavallerie sendet er Nachricht von dem Wechsel der Marschrichtung und den Befehl, sich ebenfalls auf die Strasse nach D-dorf zu setzen.

Als er sich einige hundert Meter mit der Spitze vom Dorf entfernt hat, fällt ihm ein, dasz es doch wohl sicherer sei, auch die nachfolgenden Truppen zurecht zuweisen.

Der hiermit beauftragte Ordonnanz-offizier begegnet, noch ehe er, zurückreitend, das Dorf wieder erreicht, der Vortrupp-Kompagnie und sieht, die lange Dorfstrasse herunterblickend, auf dieser auch schon den Haupttrupp heranrücken.

Er hält es deshalb für ausreichend, die Truppen an der Wegegabel G zu erwarten, um sie beim vorbeimarsch auf die strasse nach D-dorf zu weisen, sitzt ab, tränkt sein Pferd, benachrichtigt den Führer des herankommenden Haupttrupps und harrt dann des Gros.

Aber das Gros kommt nicht!

Endlich wird der junge Offizier unruhig, er steigt wieder auf, trabt die Dorfstrasse herunter, an der Kirche vorbei an den Ausgang nach A-dorf; vom Gros ist nichts zu sehen.

Er kehrt um, erreicht den Südausgang und — seine schlimme Ahnung hat ihn nicht betrogen! — vor sich sieht er das Gros auf der Strasse nach C-dorf weitermarschieren.

Entsetzt jagt er nach, an der Kolonne vorbei, mit dem lauten Ruf: Kehrt! Kehrt!

Den Führern der beiden hintersten Bataillone und einem der drei Batterieführer — der Führer des Infanterie-Regiments und der Abteilungs-Kommandeur begleiteten den Detachementsführer — richtet er schnell seinen Auftrag aus; es macht denn auch alles Kehrt und marschirt nach B-dorf zurück, — bis auf das vorderste, vor der Artillerie befindliche Bataillon, bis zu dem kein Befehl und keine Nachricht durchdringt und das deshalb ruhig seines Weges weiterzieht.

Bei der letzten Kompagnie wurde wohl bemerkt, dasz die Batterien nicht mehr folgten; aber dasz die Artillerie bei Annäherung an den Feind aus der Marschkolonne heraus gezogen wurde, kam ja häufiger vor, fiel also nicht weiter auf.

Plötzlich bemerkt man bei der vordersten Kompagnie dieses Bataillons eine Staubwolke, die sich in lebhaftem Tempo von der Strasse nach C-dorf scheinbar auf den Westteil von B-dorf zu bewegte. Sicher, das konnte nur feindliche Kavallerie sein, der es geglückt war, hinter der Avantgarde — die man noch vor sich wähnte — die Strasse zu überschreiten und die irgend eine gefährliche Umgehung plante.

Also schnell Halt gemacht, aufmarschirt — Visier 900 — Schnellfeuer!

Wenn auch die Verluste der sich bei den ersten Schüssen in Galopp setzenden Kavallerie im Kriege vielleicht nicht sehr grosz gewesen wären, so hätte doch sicher die übrige Wirkung des Infanteriefeu-

der hier eintretenden geglichen. Die beiden zurückmarschierenden Bataillone deren Anfang eben wieder B-dorf erreicht hatte, machten Front, lösten Schützen auf und nahmen Gefechtsbereitschaft an.

Die Batterien setzten sich zum Teil in Galopp, um sich hinter der Infanterie in Sicherheit zu bringen, ein anderer Teil, der nicht vorwärts konnte, protzte ab, um den drohenden Angriff abzuwehren.

Bei der Avantgarde auf der Strasse nach D-dorf wuszte man zunächst gar nicht, wie man sich das heftige Feuer, das von Südlich B-dorf herüber schallte, erklären sollte.

Immerhin schien es geraten, sich auf einen Angriff vorzubereiten.

Wenig fehlte, so hätte man die herangelopierende Kavallerie mit Feuer empfangen; gerade noch rechtzeitig erkannte man — die eigenen Eskadrons, die in Ausführung des Befehls, auf die Strasse nach D-dorf überzugehen, aus Geländerücksichten einen Querweg eingeschlagen hatte, der sie unvermutet etwas weit nach rückwärts führte

Inzwischen marschierte das vorderste Bataillon des Gros, froh seines vermeintlichen Erfolges über die feindliche Kavallerie, nachdem diese ausser Schusssweite gelangt war, recht flott weiter, um den Aufenthalt wieder einzubringen.

Als der Detachementsführer nach einiger Zeit endlich die Lage klar übersah, blieb ihm nichts übrig, als einen fast einstündigen Halt zu machen, um sein ganz zerstreutes Detachement wieder in die Hand zu bekommen.

Er musste von Glück sagen, dass der Feind zufällig heute überhaupt keine offensive Aufgabe hatte und die für ihn ungewöhnlich günstige Lage deshalb nicht zu einem Angriffe ausnutzen konnte 1).

ACHTERHOEDE BIJ EEN TERUGTOCHTSMARSCH.

Samenstelling. Zoo ondergeschikt en gemakkelijk in den regel de taak van de achterhoede bij een frontmarsch is, zoo veelbeteekenend en moeilijk kan die van de achterhoede bij een terugtochtsmarsch zijn.

Zij moet dan niet alleen den vervolgenden vijand reeds op grooten afstand tot ontwikkeling en dus tot vertraging dwingen, maar ook aan zijn sterk opdringen in den rug van de hoofdmacht paal en perk weten te stellen, waarbij zelfs van haar gevergd kan worden, dat zij zich tot redding van het geheel opoffert.

Aangezien de achterhoede niet op steun van de hoofdmacht kan rekenen, moet zij van den aanvang af zelf over de middelen beschikken, die haar in staat stellen hare verplichtingen te vervullen.

Om deze redenen behoort een achterhoede sterk te zijn aan artillerie en mitrailleurs, waardoor de kans stijgt, dat zij aan hare bestemming kan voldoen, zonder de infanterie zoodanig in een eventueelen strijd te wikkelen, dat een afbreken van het gevecht tot de onmogelijkheden behoort.

1) Vierteljahrshefte 1907, IV. blz. 733 e. v.

Ook cavalerie en wielrijders mogen niet bij een achterhoede ontbreken.

Zij dienen om tijdens den marsch in den rug en op de flanken der achterhoede waar te nemen en bij een gevecht tegen een omvatting van de door haar ingenomen stelling te waken.

Dit is echter niet hun eenige taak.

Heeft de achterhoede een gevecht moeten aangaan, dan zal het afbreken daarvan menigmaal niet anders kunnen geschieden dan onder dekking van de artillerie, die bij gedeelten snel meer achterwaarts gelegen stellingen inneemt.

Deze handeling moet beschermd worden en aangezien de zich langzaam bewegende infanterie daartoe niet in staat is, zal zulks eveneens aan cavalerie of wielrijders moeten worden opgedragen.

Dit alles in aanmerking nemende, kan men de taak van cavalerie en wielrijders, bij een achterhoede ingedeeld, in 't algemeen omvangrijker noemen, dan die, welke zij bij een voorhoede hebben te vervullen, hetgeen dus bij het bepalen van hunne sterkte in acht genomen dient te worden.

Overigens blijft ook bij den terugtochtsmarsch het beginsel onveranderd van kracht, dat de Alg. Bev. de beschikbare cavalerie en wielrijders zóo sterk mogelijk onder zijn rechtstreeksch bevel voor het verrichten van die verkenningen gebruikt, welke hem de mogelijkheid van een juist tactisch optreden op het juiste oogenblik waarborgen.

Bij een terugtocht dienen zij dus in de eerste plaats te waken tegen vijandelijke ondernemingen, die gericht mochten zijn tegen de flanken van de hoofdmacht.

Pioniers behoeven slechts in geringen getale bij de achterhoede aanwezig te zijn.

Hun hoofdtak is het voltooien van vernielingen, die reeds zijn voorbereid.

Het „voltooien” eischt weinig, het „voorbereiden” veel tijd en krachten.

Het grootste deel der pioniers moet dus door den Alg. Bev. worden vooruitgezonden of bij de voorhoede worden ingedeeld.

Achterhoede in terreinvoorwerpen. Indien de achterhoede met den vervolgenden vijand een gevecht moet aangaan, dan is het in den regel af te keuren, dat zij zich werpt in een of meer *geïsoleerd* liggende terreinvoorwerpen.

Het gevaar is dan groot, dat zij wordt omsingeld of afgesneden en dat de weerstand van de achterhoede met één slag wordt gebroken.

Bij het begin van den oorlog van 1870/71, was de Fransche Divisie ABEL DOUAY in de richting van Weissenburg vooruitgeschoven, ten einde den opmarsch van de eigen troepen te dekken, die van de vijandelijke te vertragen en berichten aangaande de in de Pfalz samengetrokken Deutsche strijdkrachten te verzamelen.

In den morgen van den 4^{en} Augustus werd de divisie door een groote overmacht aan Deutsche zijde in haar stelling Geissberg-Vogelsberg,

Van alle zijden drongen de Duitschers nu naar het slot op, alleen $\frac{10}{58}$ I₁₁, F₅₉, I₅₉ en een deel van I₇ gingen er noordwaarts omheen in de richting van Steinselz terwijl II₈₇, III₈₀ en I.2₁₁.J in de richting van schafbeuch trachtten door te dringen 1).

„Dem Feinde im Schlosz war wenig anzuhaben, alle Tapferkeit vermochte nichts gegen unersteigbare Mauern und gegen ein wohl verschlossenes 'hohes Thor. Im Schloszhofe suchten die annschaften Schutz im todten Winkel dicht unter den Mauern einzelne versuchten die Fenster unter Feuer zu nehmen, andere schafften Stroh heran um es unter den Scharten anzuzünden; aber der Regen hatte Stroh und Holz angefeuchtet, so dasz auch hiervon kein Erfolg zu erwarten war. „Auch der Versuch, aus einer höheren Aufstellung westlich des Schlosses das Feuer der Franzosen zu dämpfen, gelang nur im beschränktem Masze.

„Offenbar war hier ohne Mitwirkung der Artillerie kein günstiges Ergebnisz zu erzielen.

„Zwar hatte während des Angriffes eine Batterie auf 1500 Schritt ihr Feuer gegen die Südostecke des Schlosses gerichtet, dieses aber eingestellt, als die Infanterie zum Sturm vorging.

„Vom V Armeekorps war eine leichte Batterie im Vortrab und erhielt Befehl vom Kommandirenden General, das Schlosz zusammenzuschieszen. Auf Entfernung von 500 Schritt wurde zunächst mit 3, dann auch noch mit den nachfolgenden anderen Geschützen das Feuer gegen des Schlosz gerichtet, zugweise die einzelnen Stockwerke des Schlosses und die Nebengebäude unter Feuer genommen.

„Jeder Schusz ist ein Treffer, nicht blosz allgemein im Schlosz, sondern in der betreffenden Etage, ja in dem betreffenden Fenster.

„Das Auftreten der Artillerie hatte allerdings zunächst zur Folge, dasz die in den Schloszhof eingedrungen Mannschaften denselben wieder räumen, die Schützen ihre Stellungen an der Mauer aufgeben muszten.

„Weiterhin waren 6 Geschütze einer neuen leichten Batterie gegen das Schlosz im Verein mit 4 Geschützen einer schweren Batterie aufgefahen welche nur noch 2 Granatlagen gegen den Eckthurm auf 600 Schritt abgeben konnten. Als dann von I₇ und F₅₉ die Pappelhöhe genommen war, fuhren östlich der Kuppe 3 Batterien auf, welche jedoch nicht mehr zum Feuer kommen sollten.

„Die Vertheidiger des Schlosses sahen sich von allen Seiten eng umfaszt und nun auch von einer zahlreichen Artillerie bedroht.

„Die übrigen französischen Bataillone befanden sich in vollem Rückzug vor dem Anmarsch des XI Korps; eine Unterstützung war von ihnen nicht mehr zu erwarten.

„Die Besatzung nahm daher jetzt, 2 Uhr nachmittags, die bislang

1) Das Abbrechen von Gefechten Gr. Gen. Stab. blz. 18 e. v.

„verweigerte Aufforderung zur Waffenstreckung an; etwa 200 Mann „mit mehreren Offizieren geriethen in Gefangenschaft.” 1)

Deze episode zal een onvergankelijk roemrijke bladzijde vormen van de Fransche krijgsgeschiedenis.

Een handvol dapperen, bereid hun leven duur te verkoopen, wilden eerst van overgave weten, toen zij de overtuiging hadden, dat verdere weerstand voor hunne kameraden noodeloos, voor hen zelve nutteloos was.

Zij konden met recht trotsch zijn op hetgeen zij hadden verricht.

3½ uur lang hadden zij een tienvoudige overmacht aan het slot geketend!

Let men op dit enorme succes, dan zal men tot een gevaarlijke conclusie komen, indien men over het hoofd ziet, dat de Duitschers de fout begingen hun infanterie te laten verbloeden, waar eenige granaten hun het slot in handen zouden hebben gespeeld.

Zij hadden dus moeten zijn begonnen, waarmede zij zijn geeindigd.

En zoo kan men zonder bezwaar de conclusie onderschrijven, waartoe de schrijver van het bekende Wald- und Ortsgefecht komt naar aanleiding van den strijd om het slot Geissberg:

„Die Besetzung und hartnäckige Vertheidigung des Schlosses hatte „zwar den Rückzug der Bataillone der Division DOUAY wesentlich „erleichtert, doch dürfte sich in ähnlichen Lagen eine Besetzung von „Oertlichkeiten nicht empfehlen, da die in einem Orte befindlichen „Truppen der sicheren Gefangenschaft verfallen. *Der Angreifer hat sich „hierbei jedes direkten Angriffes zu enthalten . . .*” 2)

Deze conclusie wint aan beteekenis, indien men in aanmerking neemt, dat zich ook bij het achterhoede gevecht bij Schweinschädel (29 Juni 1866) een dergelijk geval voordeed.

Zonder dat opoffering noodig was, liet de Oostenrijksche bezetting van de Meierei zich verleiden te lang te blijven zitten.

Het einde was: omsingeling door de Pruisen, 200 dooden en 300 gevangenen 3).

Een achterhoede offert zich op. „Een veiligheidsafdeeling moet zich „opofferen, indien de bescherming van den troep, tot welks beveiliging „zij bestemd is, dit eischt” aldus ons V. V. in punt 8 van de Algemeene Bepalingen van Hoofdstuk V.

Dat de Russische achterhoede in den slag aan de Yalu — 1 Mei 1904 — in dit opzicht haar taak begreep, heeft zij op schitterende wijze bewezen.

In den slag aan de Yalu geraakten de Russische troepen, die bij Tiurenschin gevochten hadden, alsmede die uit de omgeving van

1) Das Wald- und Ortsgefecht. blz. 124.

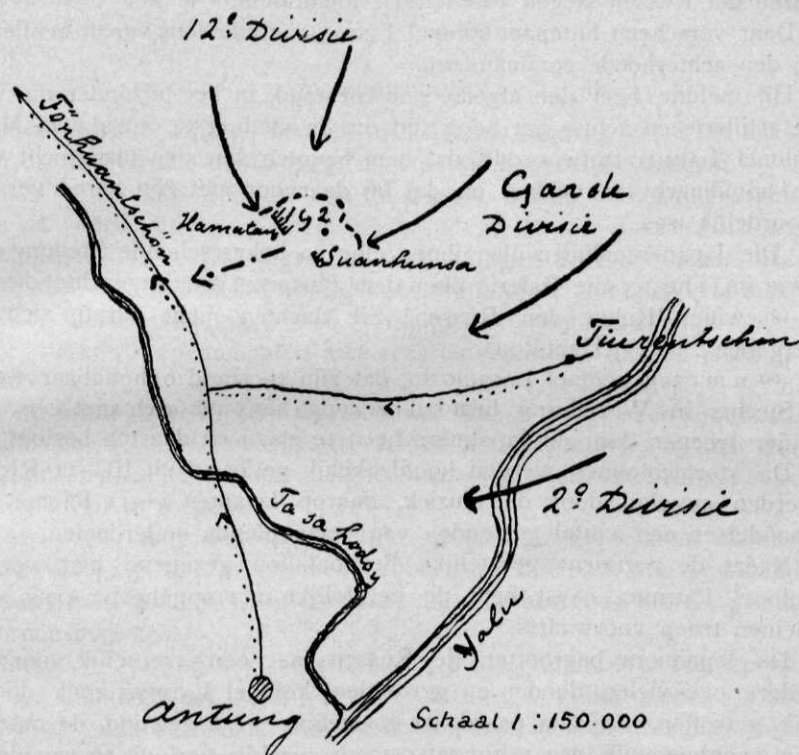
2) T.a.p. blz. 125.

3) Kühne. Kritische Wanderungen. II, blz. 127.

Antung tegen 3⁰⁰ n.m. in het grootste gevaar om van hun eenigen terugtochtsweg naar Fönhuantschön te worden afgesneden.

De Japanners drongen n.l. gevaarlijk met de Garde en de 12^e Divisie tegen de noordelijke flank op.

In dezen wanhopigen toestand trad de Russische achterhoede bij

..... Terugtochtsweg van de Russische hoofdmacht.

----- Stelling van de Russische achterhoede.

← Japanners.

←- - - richting, waarin de Russische achterhoede zich doorsloeg.

Hamatan reddend op.

4⁰⁰ n.m. had zij ongeveer de volgende stelling genomen :

2¹/₂ Bataljon van 11 RI. met één mitrailleurcompie op hoogte 192.

2⁴ stukken geschut bij Suanhunsu.

13 " " " Hamatan, resp. achter het Z. en W. gedeelte der hoogte.

De troepen stonden onder bevel van den commandant van 11 RI, Kolonel LAIMING.

Omstreeks dezen tijd vielen de Japanners met de 12e en een deel der Garde Divisie de Russische achterhoedestelling onstuimig aan en dreigden de verdedigers van hoogte 192 geheel te omsingelen. De verliezen der Russen stegen van minuut tot minuut.

Daar verscheen luitenant-kolonel LINDA, commandant van de artillerie, bij den achterhoede commandant.

Hij meldde hem den algemeenen toestand, in het bijzonder die van de artillerie en achtte het hoog tijd om de stelling te ontruimen. Maar kolonel LAIMING antwoordde, dat hem bevolen was den terugtocht van de hoofdmacht te dekken en dat hij daarvoor met zijn hoofd verantwoordelijk was.

„Die Japaner nahmen über ihnen eine so beherrschende Stellung ein, wie im Theater die Galerie über dem Parterre; aber ungeachtet dessen — ewiger Ruhm den Russen! Sie dachten nicht daran, sich zu ergeben . . . .” (Hamilton).

5⁰⁰ n.m. zag kolonel LAIMING in, dat zijn toestand onhoudbaar werd.

Slechts in W.-richting bestond er nog kans om zich met een deel zijner troepen door de Japanners heen te slaan en daartoe besloot hij.

De stormcolonnes werden hoofdzakelijk gevormd uit III—11 RI; zij werden gevolgd door de muziek, daarop kwamen 1—11 RI met het vaandel en een aantal gewonden van verschillende onderdeelen.

Nadat de regiments-geestelijke het bataljon gezegend had, voerde kolonel LAIMING, naast hem de geestelijke met opgeheven kruis, den kleinen troep voorwaarts.

De Japanners begroetten de Russen met een vreeselijk vuur; bij iedere pas vielen dooden en gewonden; kolonel LAIMING zonk, doodelijk getroffen, van zijn paard, de geestelijke werd gewond, de muziek, die onophoudelijk den regimentsmarsch speelde, verloor 16 van de 32 muzikanten.

Het heldhaftige optreden van de Russen miste zijn moreele uitwerking niet, de Japanners weken terug, zoodat het dappere troepje, zij het ook met zware verliezen, den weg naar Fönhuantschön kon bereiken om de hoofdmacht te volgen.

Dat terugwijken der Japanners is nog steeds voor velen een raadsel. Ook de luitenant-kolonel v. TETTAU, die den oorlog aan Russische zijde medemaakte, begrijpt het niet. Aan zijn beschouwing hieromtrent voegt hij echter deze veelbeteekenende mededeeling toe:

„Hierzu möchte ich noch bemerken, dasz mir General KASCHTALINSKI „persönlich erzählt hat, die Japaner hätten beim Durchzuge des 11 Regiments aufgehört zu feuern; sie wären in ihren Schützengraben aufgestanden, hätten die Mützen geschwenkt und „Hurra!“ gerufen, was „General KASCHTALINSKI als ein Zeichen der Hochachtung vor dem tapferen „Verhalten des 11 Schützen-Regiments auffaszte“.

Inmiddels had de rest van de Russische achterhoede in hare stelling

standgehouden, totdat totale uitputting haar drong den weerstand op te geven.

Alle kanonnen en mitrailleurs vielen in de handen van de Japanners, slechts 200 man waren ontkomen.

De Russische achterhoede had haar taak ten volle vervuld, want alleen aan haar kranigen weerstand dankte het Russische Yalu leger zijn redding uit een bijna hopeloozen toestand 1).

FLANKDEKKINGEN.

Frontmarsch. Bij een marsch in 's vijands richting wordt het dekken van de flanken der hoofdmacht dikwijls stiefmoederlijk bedeed.

Men is spoedig geneigd aan te nemen, dat de verkenningsorganen van de voorhoede een genoegzaam breede terreinstrook zullen of kunnen waarnemen om verrassingen of verkenningen door den vijand op de flank van de hoofdmacht weinig waarschijnlijk of onmogelijk te maken.

Voor kleine atdeelingen met geringe diepte moge dit somtijds opgaan, voor sterke troepenmachten met zeer blootgestelde flanken is er geen sprake van.

Vele militaire schrijvers waarschuwen dan ook tegen een ongewettigd optimisme te dien opzichte en achten het zeer noodig bij den frontmarsch een goed geregelden veiligheidsdienst op de flanken der hoofdmacht in het leven te roepen.

Ons V. V. stelt zich op hetzelfde standpunt, want in punt 28 wordt flankbeveiliging voorgeschreven „zoodra het optreden van vijandelijke „cavalerie en wielrijders in de flank van marcheerende afdeelingen kan „worden verwacht”.

Aangezien dit bij een marsch in 's vijands nabijheid al zeer spoedig na den afmarsch het geval kan zijn, zal men in zulke omstandigheden practisch *steeds* de flanken van de hoofdmacht moeten doen beveiligen, al was het alleen maar om den vijand een rustige verkenning te bemoeilijken.

Op welke wijze kan nu in die flankbeveiliging met het minste krachtsverbruik afdoende worden voorzien?

De kapitein van den Franschen Generalen Staf LOIR stelt een methode voor, die wel de aandacht verdient.

In het kort komt zij hierop neer.

Gedurende den marsch beweegt de cavalerie 2), die bij de colonne is ingedeeld, zich sprongsgewijze voorwaarts van waarnemingspunt tot waarnemingspunt en zorgt er voor, dat de zijwaarts van den marschweg gelegen punten, van waar de colonne met vuur zou kunnen worden overvallen, door patrouilles voldoende lang worden waargenomen.

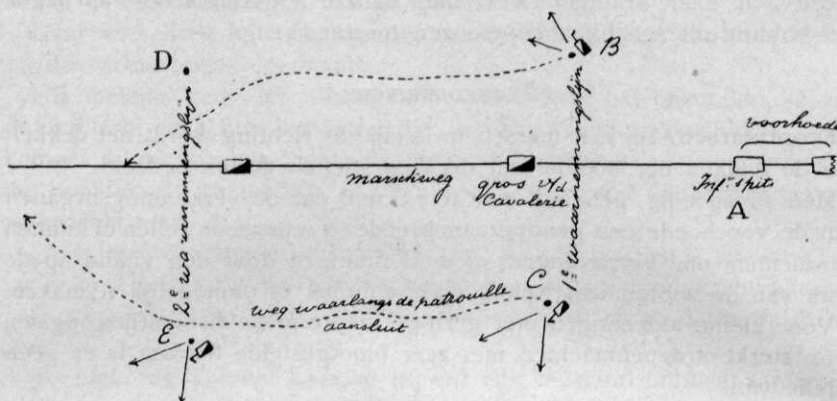
1) Der Russisch-Japanische Krieg. (G. St. Werk.) Deel II, blz. 103 e. v.
v. Immanuel Die Deutsche Felddienst-Ordnung blz. 103.

2) Dit geldt c. q. natuurlijk ook voor wielrijders.

De duur van die waarneming hangt dus af van de diepte der colonne.

Zoodra een patrouille een zijwaarts gelegen waarnemingspunt kan verlaten, sluit zij langs wegen, zijwaarts van den hoofdmarschweg, bij het gros van de cavalerie in de richting van de voorhoede aan.

Een voorbeeld ter toelichting.

Een colonne, waarvan de diepte 3 uren gaans bedraagt, marcheert 600 v.m. met de voorhoede af van het punt A.

Op dat uur moeten de onderdeelen van de bij haar ingedeelde cavalerie zich bevinden op of nabij de punten, van waar gevaar voor de colonne kan dreigen.

De patrouilles bij B. en C. moeten nu de opdracht hebben om ter plaatse te blijven waarnemen tot plm. 9⁰⁰ v.m., het uur, waarop de staart van de colonne het punt A. passeert.

Is n.l. op dat oogenblik nog niets van een nadering van den vijand in de richting van B of C bespeurd, dan kan, in verband met den afstand, waarop de patrouilles kunnen waarnemen en met den afstand van B en C tot den marschweg, de colonne uit de bedoelde richtingen geen gevaar meer dreigen.

De waarneming mag dus worden opgeheven en de patrouilles sluiten in voorwaartschen zin bij het gros der cavalerie aan.

Heeft dit verband gekregen met de infanteriespits, dan beweegt het zich in snellen gang naar het volgende waarnemingspunt op den marschweg, onder gelijktijdig uitzenden van nieuwe patrouilles bijv. naar D en E.

„Ainsi la marche de la cavalerie aura été une succession de bonds „et d'éclatements de patrouilles à objectifs nets, définis et relativement „rapprochés, à mission précise dans l'espace comme dans le temps” 1).

Is de methode ingewikkeld?

Neen.

Wel is waar moet de cavalerie-commandant nu en dan een kleine berekening uitvoeren, maar hiervoor heeft hij allen tijd en bovendien . . .

1) LOIR „Cavalerie” 1912 blz. 257 e. v.

„c'est un petit calcul que les officiers de cavalerie doivent savoir faire „de manière courante”.

Het eenige bezwaar, althans voor ons is, dat een dergelijke flankbeveiliging, betrekkelijk veel cavalerie eischt. (De kapitein LOIR bestemt er 1 eskadron voor bij eene divisie).

Wij zullen dus op eenigszins andere wijze te werk moeten gaan en wel door de regeling van de front- en flankbeveiliging te splitsen en met deze laatste de hoofdmacht zelf te belasten.

Gelukkig hebben wij, in groote verhouding (divisieverband) optredende, waarbij flankbeveiliging het meest klemmt, in de wielrijders-patrouilles der regimenten, die de hoofdmacht vormen, uitstekende organen om voor de veiligheid op de flank te zorgen.

Behalve in heide-terreinen, is de gesteldheid van onzen bodem in 't algemeen van dien aard, dat wij de flankbeveiliging als regel zullen moeten doen bestaan in het afsluiten van de wegen, die op den marschweg uitkomen.

Men zende dan de wielrijders-patrouilles tijdig naar de voor waarneming of afsluiting in aanmerking komende zijwaarts gelegen punten en late ze, in het belang van een rustige waarneming, staan tot de hoofdmacht een bepaald punt is voorbij getrokken.

Het oogenblik, waarop de wielrijders-patrouilles weer bij de hoofdmacht moeten aansluiten moet dus telkens in de opdracht worden aangegeven.

Flankmarsch. Wanneer een marsch wordt verricht, waarbij de vijand zich op een der flanken bevindt, dan zal men voor de beveiliging van de bedreigde flank niet met patrouilles kunnen volstaan maar dan zal daartoe in den regel een uit alle wapens bestaande *flankdekking* moeten worden aangewezen.

Deze kan in 't algemeen haar taak op 3 wijzen vervullen.

1°. Zij kan aan de bedreigde zijde tezelfder hoogte als de hoofdmacht marcheeren.

2° Zij kan zijwaarts van den marschweg gelegen punten bezetten, gedurende den tijd dien de hoofdmacht behoeft om voorbij te trekken.

3°. Zij kan aanvallend optreden om den naderenden vijand op te houden of van de hoofdmacht af te dringen.

Ad. 1. Op het oog lijkt deze methode zeer aan te bevelen. Hare toepassing is echter in hooge mate afhankelijk van het wegennet en bovendien bezit zij niet te onderschatten nadeelen, welke door BALCK als volgt worden geschetst:

„Es (d. w. z. het begeleiden van den marsch) hat dieses den Nachteil, „dasz die Seitendeckung wider ihren Willen und in ungünstigem Gelände „zum Gefecht gezwungen werden kann und dasz ihr Wirkungsbereich „geringer ist, als wenn sie auf einem Punkte stände, an dem der Feind „nicht ohne Gefährdung seines Rückzuges vorbeimarschieren kann 1).

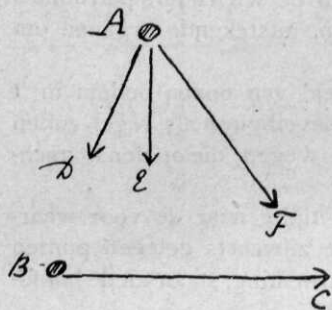
1) Taktik III 1909. blz. 305.

Het begeleiden van den marsch is dus alleen aanbevelenswaardig, zoolang het wegnemet en de gesteldheid van het terrein den vijand niet noodzaken, zich, bij de nadering tot de colonne, tot enkele wegen te beperken 1).

Ad 2 Het tijdig bezetten van zijwaarts van den marschweg gelegen punten is een betere methode om een flankmarsch te beveiligen, vooral omdat men bijna altijd van te voren zal kunnen uitmaken vanwaar het grootste gevaar voor den marcheerenden troep dreigt.

Gesteld, dat in den avond van een marschdag, roode troepen A, blauwe troepen B hebben bereikt en dat de laatste den volgenden dag den marsch in de richting van C moeten voortzetten. De afstand van A tot B bedraagt 15 K.M., terwijl de sterkte van de blauwe troepen van dien aard is, dat de marschcolonne een diepte heeft van plm. 8 K.M. Wil de Commandant der roode troepen nu den flankmarsch van den vijand beletten, dan zal hij bij zijn daartoe te treffen maatregelen verstandig doen met er op te rekenen dat de blauwen den volgenden dag vroegtijdig, misschien nog wel in den nacht, afmarcheeren. Oprukkende in de richting D of E zal hij dus zeer waarschijnlijk achter het net visschen.

Meer kans om de blauwen in hun plannen te dwarsboomen heeft hij, door zich te bewegen in de richting F en van daaruit dreigt dan ook in het onderhavige geval voor de blauwen het meeste gevaar.

Het komt er derhalve voor den commandant der blauwe troepen op aan vroegtijdig door zijn flankdekking zoodanig te doen stelling nemen, dat een doordringen van den vijand langs de wegen, die in de richting F voeren en over het daartusschen gelegen terrein, kan worden belet.

De krijgsgeschiedenis levert vele voorbeelden op, waarin een flankmarsch op de hierbedoelde wijze is of had moeten worden gedekt.

Het Oostenrijksche X Legerkorps (v GABLENZ) was op 28 Juni 1866 op zijn marsch van Trautenau naar Königinhof van uit de richting Eipel door het Pruisische Gardekorps in zijn linkerflank aangevallen en na een bloedig gevecht bij Soor op Pilnikau afgedrongen geworden.

De Oostenrijkers waren daarna naar Neuschloss gemarcheerd, alwaar de nacht werd doorgebracht.

De Pruisen legerden bij Burkersdorf e. o.

Ingevolge de ontvangen bevelen moest het Xe Korps op 29 Juni Dubenetz en Jaromir bereiken.

De kortste weg naar Königinhof voerde over Ketzelsdorf maar die weg was zeer gevaarlijk met de Pruisen in de linker- en de Elbe in de rechterflank.

1) HOOGEBOOM, Leerboek der Tactiek II, blz. 88.

Generaal v. GABLENZ koos daarom den 7 KM. langeren weg over Praussnitz, waarbij hij door de Elbe in zijn noordelijke flank werd gedekt.

Niettemin bleef Königinhof ook bij dezen marsch van groote tactische beteekenis.

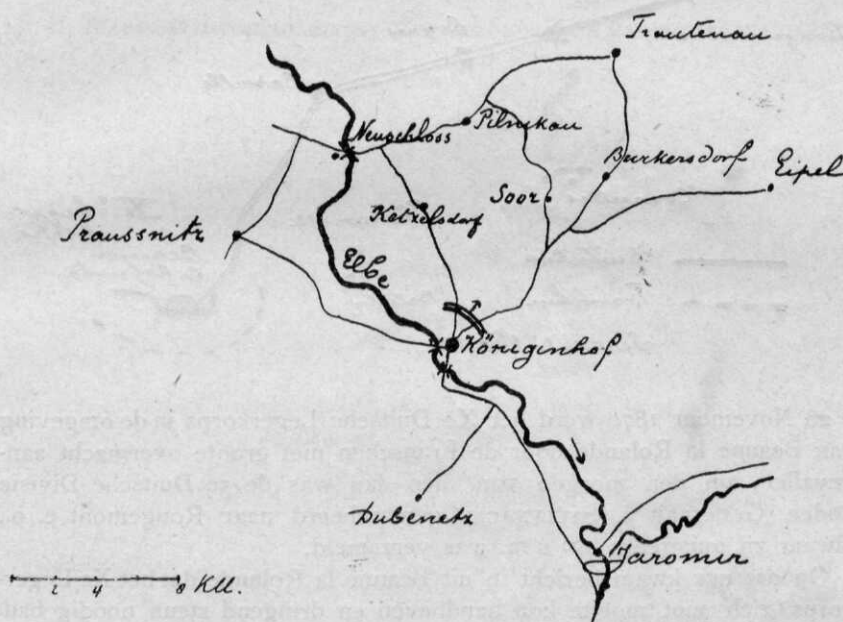
Aldaar ging de weg, ter lengte van 1200 M., op den linker Elbeoever over.

Königinhof had dus vroegtijdig door een flankbedekking zoodanig bezet moeten worden, dat de hoofdmacht van het Oostenrijksche korps buiten 's vijands vuurbereik over de Elbebruggen kon marcheeren.

De marsch verliep heel eigenaardig.

De Oostenrijksche brigade WIMPFEN, die op 28 Juni niet aan het gevecht had deelgenomen, werd over Ketzelsdorf op Königinhof gedirigeerd.

Men kan dit begrijpen, indien het de bedoeling was om zoo spoedig

mogelijk het belangrijke Königinhof door een betrekkelijk sterke troepenmacht gedurende een zekeren tijd te doen bezetten.

Blijkbaar werden daaromtrent door den Korpscommandant geen bevelen gegeven, want toen de brigade WIMPFEN Königinhof nog voor 10⁰⁰ v.m. bereikte, zonder door de Pruisen te zijn aangevallen, overschreed zij kalm de Elbe en zette den marsch voort.

Het gevolg was, dat het dekken van Königinhof moest worden opgedragen aan de voorste afdeelingen van de hoofdmacht (10 compagnieën infanterie met $\frac{1}{2}$ eskadron huzaren), die ten Noorden van de stad stelling namen.

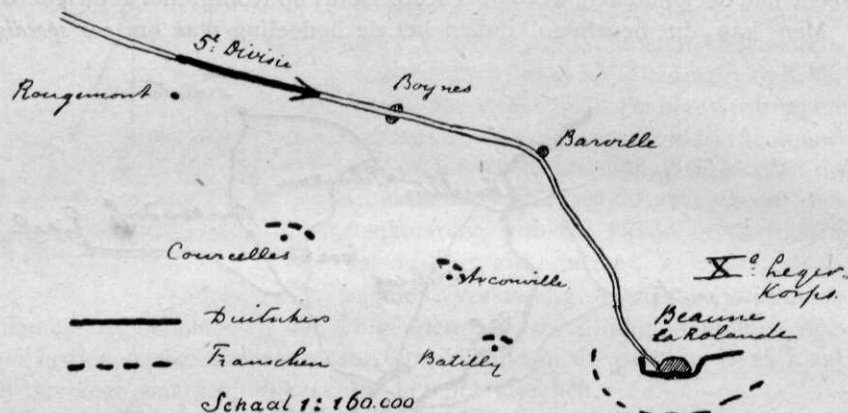
Onder bescherming van deze troepen passeerden de geheele trein en de artillerie-reserve de stad, maar daarna maakten de Pruisen aan dit défilé spoedig een einde.

Zij vielen de zwakke Oostenrijksche flankdekking aan, hadden haar wel dra teruggeworpen en dwongen een groot deel van het Oostenrijksche Korps den marsch op den rechter Elbe-oever *dwars door het terrein* voort te zetten, hetgeen uit den aard van de zaak enorme vertraging gaf.

Gelukkig voor de Oostenrijkers overschreden de Pruisen de Elbe niet.

Van weerszijden bepaalde men zich tot het voeren van een vrij werkeloozen artillerie strijd 1).

Ad. 3. Ofschoon de flankdekking een taak heeft te vervullen, die van defensieven aard is, zoo kan zij wel degelijk in omstandigheden komen, waarin alleen van een offensief optreden heil is te verwachten.

28 November 1870 werd het Xe Duitsche Legerkorps in de omgeving van Beaune la Rolande door de Franschen met groote overmacht aangevallen, op den morgen van dien dag was de 5e Duitsche Divisie onder Generaal v. STÜLPNAGEL gemarcheerd naar Rougemont e. o., alwaar zij omstreeks 100 n.m. was verzameld.

Op dat uur kwam bericht in uit Beaune la Rolande dat het Xe Legerkorps zich met moeite kon handhaven en dringend steun noodig had.

Ofschoon aan den Generaal v. STÜLPNAGEL bepaalde opdracht was verstrekt Rougemont te bezetten, aarzelde hij geen oogenblik aan de bede om hulp gehoor te geven en hij zette zich met zijn Divisie over Boynes in beweging naar het slagveld.

Korten tijd nadat de marsch was aangevangen, werd de aanwezigheid van Fransche infanterie te Courcelles en Arconville gemeld.

Later bleek, dat eerstgenoemde plaats zelfs door 4½ bataljon infanterie onder kolonel CATHÉLINEAU was bezet.

Het voortzetten van den marsch in één lange colonne kwam den Generaal v. STÜLPNAGEL onmogelijk voor en tot dekking van de rechterflank der divisie werd nu 1 bataljon infanterie op Courcelles en later 1 jagerbataljon op Arconville gedirigeerd.

1) v. LETTOW VORBECK. Kriegsgeschichtliche Beispiele, blz. 52 e. v.

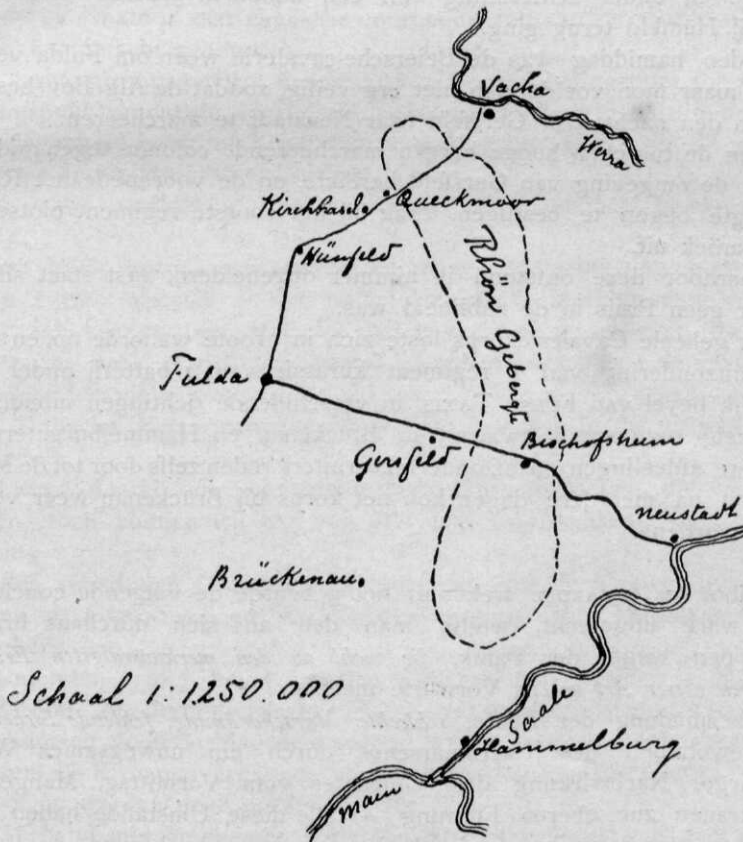
Deze bataljons namen tegenover genoemde plaatsen stelling en het gelukte hun waarlijk om den vijand in bedwang te houden 1).

De Franschen hebben het bij die gelegenheid den Duitschers wél gemakkelijk gemaakt.

Waren zij echter actiever opgetreden en hadden zij over artillerie beschikt, dan was het vormen van een dun scherm van troepen aan Duitsche zijde niet voldoende geweest, om den flankmarsch, op 3 KM. afstand voor het vijandelijke front, te beveiligen.

Dan had een sterke flankdekking Courcelles en Arconville kort en krachtig van vijand moeten zuiveren en dit zal overal moeten geschieden, waar de tegenpartij van uit een zijwaarts gelegen opstelling met zijn vuur den marschweg van de hoofdmacht beheerscht.

II. MARSCHVEILIGHEIDSDIENST VAN AFZONDERLIJK MARCHEERENDE CAVALERIE.

Onvoldoende beveiliging gedurende den marsch. 4 Juli 1866 marcheerde de Beiersche reserve-cavalerie (28 eskadrons met 2 batterijen) onder Luitenant-Generaal FÜRST TAXIS te 4⁰⁰ v.m. af van Fulda over

1) Hoenig. Der Volkskrieg an der Loire. II, blz. 212 e. v.

Hünfeld naar Vacha, o. a. met opdracht om aan de Oostzijde van het Rhöngebergte den toestand bij de Pruisen op te helderen.

Reeds in den nacht was een sterke voorhoede van 2 regimenten kurassiers met $\frac{1}{2}$ batterij vooruitgezonden om zich in het bezit te stellen van de uitgangen van het gebergte.

Op dienzelfden dag marcheerde de Pruisische divisie BEYER van Vacha naar Hünfeld.

Zij stiet 7⁰⁰ v.m. tusschen Queckmoor en Kirchhasel *verrassend* op de voorhoede van de Beiersche Cavalerie.

Blijkbaar had dus de voorhoede niet gezorgd voor — wat wij tegenwoordig zouden noemen — verkenning op korten afstand.

De Pruisische voorhoede batterij beschoot de in dichte massa, *zonder behoorlijke afstanden tusschen hoofdtroep, voortroep en spits*, stilstaande Beiersche kurassiers met zoo'n succes, dat de geheele voorhoede keert maakte en onder achterlating van een kanon in groote wanorde tot voorbij Hünfeld terug ging.

In den namiddag was de Beiersche-cavalerie weer om Fulda verzameld, maar men voelde zich niet erg veilig, zoodat de Alg. Bev. besloot nog in den nacht over Gersfeld naar Neustadt te marcheren.

Toen de tusschen hooge bergen marcheerende colonne tegen middernacht de omgeving van Gersfeld bereikte, en de voorhoede het Rhöngebergte begon te bestijgen, brak bij het voorste regiment plotseling een paniek uit.

Waardoor deze ontstond is nimmer opgehelderd, vast staat alleen, dat er geen Pruis in de nabijheid was.

Het geheele Cavaleriekorps loste zich in groote wanorde op, en stooft met uitzondering van 1 regiment kurassiers en 1 batterij onder persoonlijk bevel van FÜRST TAXIS, in verschillende richtingen uiteen.

Enkele regimenten kwamen in Brückenau en Hammelburg terecht, kleinere afdeelingen en afzonderlijke ruiters reden zelfs door tot de Main.

Eerst na meerdere dagen kon het korps bij Brückenau weer verzameld worden

Majoor v. IMMANUEL trekt uit het gebeurde de volgende conclusie:
 „Es ware ungerecht, wollte man den an sich durchaus braven
 „Truppen wegen der Panik, *die wohl zu den merkwürdigsten Erscheinungen dieser Art gehört*, Vorwürfe machen.

„Übermüdung der Leute, *schlechte Marschordnung, fehlende Sicherung*,
 „Ungewohnheit des Nachtmarsches durch ein unwegsames Wald-
 „gebirge, Nachwirkung des Gefechtes vom Vormittag, Mangel an
 „Vertrauen zur oberen Führung — alle diese Umstände haben dazu
 „beigetragen, dasz eine solche Auflösung einreizen konnte.

Die Kavallerie auch an Nachtmärsche und Marschsicherung bei Nacht zu gewöhnen, ist eine Pflicht der Ausbildung 1).

1) Die deutsche Felddienst-Ordnung. 1908, blz. 107 e v.

Beginselen voor de beveiliging. Ofschoon afzonderlijk marcheerende cavalerie zich in 't algemeen volgens dezelfde beginselen beveiligt als gemengde troepen-afdeelingen, zoo zijn er toch een paar belangrijke verschilpunten te bespeuren, die hunne verklaring vinden in de karakteristieke eigenschappen van het wapen.

In de 1e plaats is een onderverdeling in steeds kleinere afdeelingen ongewenscht en ook onnoodig.

Ongewenscht, omdat zij licht aanleiding kan geven tot versnippering van krachten; onnoodig, omdat de cavalerie het gevecht niet uit de diepte voert zooals de infanterie.

Een regiment zal daarom meestal kunnen volstaan met voor hare rechtstreeksche beveiliging in 's vijands richting een eskadron vooruit te zenden, terwijl een eskadron daarvoor niet meer den een sterke patrouille zal behoeven aan te wijzen.

In de 2e plaats is een cavalerie-voorhoede niet aan een vasten afstand tot de hoofdmacht gebonden.

Zij gaat sprongsgewijze voorwaarts van waarnemingspunt tot waarnemingspunt, omdat de voorhoede-commandant alleen op die wijze tijd en gelegenheid heeft tot het treffen van de maatregelen, die de veiligheid van de hoofdmacht verzekeren.

Een *ruime* voorsprong van voorhoede tot hoofdmacht is van groot belang.

Want daarin ligt — naast een goed aangezette verkenning op grooten en op korten afstand — *het* middel om aan de marcheerende hoofdmacht een *tijdigen* opmarsch tot het gevecht te waarborgen, die van zoo enorm veel gewicht is, vooral bij een optreden van de cavalerie tegenover het eigen wapen.

De Deutsche Keizermanoeuvres in 1909 bevatten in dit opzicht nuttige lessen.

Al werd daarbij ook geageerd met cavalerie-verbanden, die wij niet kennen, toch kunnen wij ons voordeel doen met de destijds opgedane ervaring.

In den avond van 14 September bevonden zich de blauwe cavalerie-divisies v. GEBSATTEL en v. WERDER resp. te Ober Wittstadt en te Ballenberg.

Zij stonden onder bevel van den Generaal der cavalerie v. KLEIST.

Een roode cavalerie-divisie (v. STARKLOFF) was te Bofsheim. Als eerste marschdoelen voor de blauwe cavalerie waren voor 15 September aangewezen de Kirnau overgangen bij Hirschlanden en Rosenberg.

7⁰⁰ v. m. werden deze oorden bereikt.

In verband met ingekomen berichten besloot generaal v. KLEIST tegen 7⁴⁵ v. m. zijn divisien verder te verplaatsen en wel de divisie v. GEBSATTEL naar Kudach, de divisie v. WERDER naar Altheim.

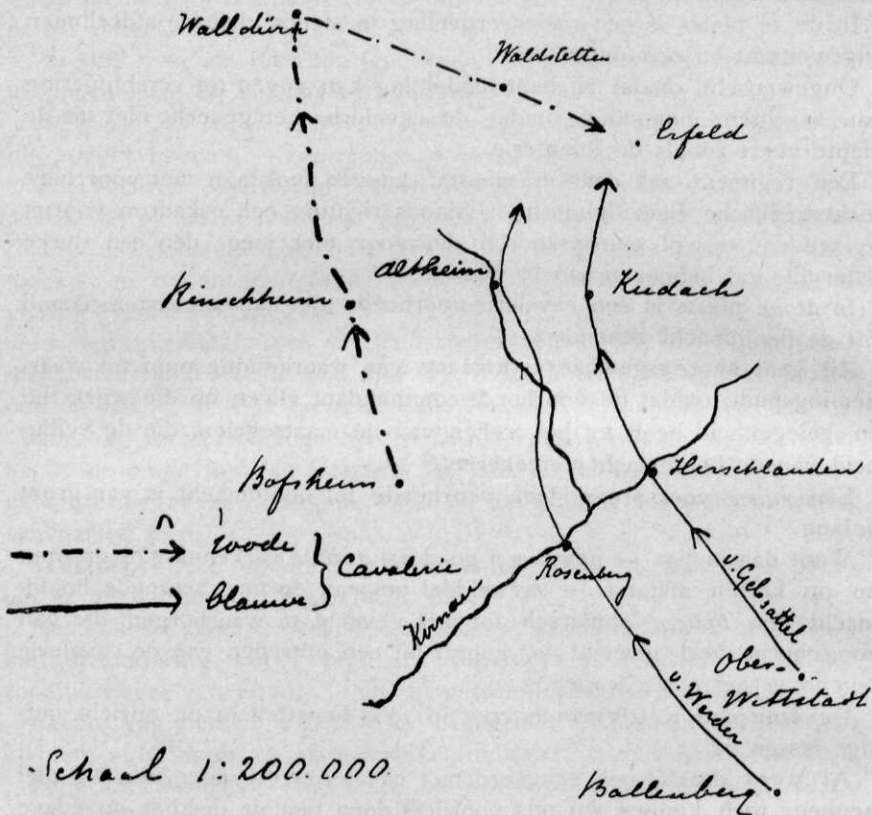
Op marsch daarheen werd de roode cavalerie-divisie te Rinschheim gemeld.

8⁴⁵ v. m. bereikten de beide blauwe divisien hare nieuwe marschdoelen;

zij bleven voorloopig aldaar en kregen 10¹⁵ v.m. toestemming om de paarden te voeren met het bevel 11⁰⁰ v.m. weer marschvaardig te zijn.

De inmiddels ingekomen berichten gaven den generaal v. KLEIST de overtuiging, dat de vijand voor zijn front een terugtrekkende beweging

uitvoerde en dat hij misschien nog een kans had om met de roode cavalerie-divisie aftereakenen, die nog steeds te Rinschheim werd verondersteld.

Inderdaad had deze divisie reeds te 8⁰⁰ v.m. de omgeving van Rinschheim verlaten.

Merkwaardig, dat dit te 11⁰⁰ v.m. nog niet bekend was! Met eenige verbazing zal de Generaal v. KLEIST dus wel vernomen hebben — tegen 11³⁰ v.m. — dat de roode divisie reeds lang in de richting van Walldürn was afgemarcheerd

Hij maakte zich gereed om haar te volgen toen een ander bericht inkwam, vermeldende den marsch van de roode divisie van Walldürn in de richting van Waldstetten.

Zijn besluit om haar aan te vallen was spoedig genomen, waartoe de divisie v. GEBATTEL op Erfeld, de divisie v. WERDER op Waldstetten werd gedirigeerd.

De bewegingen van beide zijden leidden tot een treffen ten W. v. Erfeld, waarbij zoowel de roode divisie als de divisie v. GEBSATTEL, die een voorsprong had, *totaal werd verrast*

Het gebeurde bleef niet onopgemerkt en naar aanleiding daarvan schreef de Kolonel van den Generalen Staf v. UNGER:

„Zwei Divisionen in Marschkolonne stozen im rechten Winkel mit „den Spitzen aufeinander. Der Raum zwischen den Winkelschenkeln ist „von Höhen ausgefüllt, so dasz keiner vom anderen etwas sieht. Beide „sind stark überrascht, jeder hilft sich so gut er kann und es entsteht „zwischen der vom Gelände mehr begünstigten Division STARCKLOFF „und der Division GEBSATTEL ein Gefecht, das für letztere zunächst recht „ungünstige Bedingungen aufwies.

„Man neigt natürlich dazu, es mangelnder Nahaufklärung in erster „Linie in die Schuhe zu schieben, wenn zwei Divisionen so unvermutet „aufeinander stozen. Ich kann mich diesem chronischen Vorwurf der „mangelnder Nahaufklärung besonders hier nicht so ohneweiters ansch- „lieszen. Wenn zwei unweit voneinander befindliche, durch unübersicht- „liches Gelände getrennte Kavalleriekörper gleichzeitig eine Vorwärts „bewegung antreten, die zum Zusammenstosz führen musz, so können „die Meldungen, dasz auch der Gegner sich in Marsch gesetzt hat, meist „erst dann eintreffen, wenn die Massen bereits dicht aneinander sind. „Ich schiebe also das Faktum der beiderseitigen Ueberraschung — ab- „gesehen von den unübersichtlichen Geländebeziehungen — nicht auf „ein mangelhaftes Funktionieren der Patrouillen, sondern darauf, *dasz* „*einmal die Vorhuten* — zum mindesten bei der bayerischen Division „(v. GEBSATTEL) — *anscheinend einen so geringen Vorsprung hatten, dasz die* „*Gros sofort mit in den Kampf hineingerissen wurden und dann darauf dasz* „*beide Divisionen nicht wie es meines Erachtens die allgemeine Lage gebot, sich* „*früh genug in Gefechtsbereitschaft gesetzt hatten*” 1).

Samenstelling van de voorhoede. Waar de cavalerie in groote verbanden optreedt, is het zeer gewenscht om aan de voorhoede mitrailleurs en wielrijders toe te voegen, die hare gevechtskracht aanzienlijk verhoogen.

De behoefte om bij de voorhoede over vuurwapenen te beschikken, werd bij de Duitschers in den oorlog van 1870/71 zóó gevoeld, dat bijv. bij de 4e Cavalerie-divisie altijd het 2e Huzarenregiment — het eenige, dat van karabijnen was voorzien — bij een marsch als voorhoede werd aangewezen.

Toevoeging van artillerie aan de voorhoede is in beginsel niet aan te raden, zelfs als de voorhoede-sterkte een regiment bedraagt, welke zelden zal worden overschreden.

Bij de voorhoede marcheerende is de artillerie zeer blootgesteld, terwijl de cavalerie-commandant in zijn vrijheid van beweging wordt gehinderd.

1) v. UNGER Die Kavallerie-divisionen im deutschen Kaisermanöver 1909.

„Une batterie jointe à un seul régiment constitue, la plupart du temps, „un boulet rivé aux pieds des chevaux; le colonel du régiment n'ose „plus la lâcher; il la sent aventurée; il perd tout mordant, toute audace, „en un mot il n'est plus Cavalier!" 1)

Gebruik van wielrijders in vereeniging met de cavalerie. Omtrent het gebruik van wielrijders, die aan de cavalerie zijn toegevoegd, bestaan zeer uiteenlopende opvattingen.

De weerloosheid van de wielrijders, zoolang zij in beweging zijn, is oorzaak, dat men in Frankrijk over 't algemeen een optreden van de wielrijders in *zeer eng* verband met de andere wapens noodzakelijk acht.

De meening van den Generaal DE LACROIX, waarop men zich nog steeds gaarne beroept, laat in dat opzicht aan duidelijkheid niets te wenschen over.

„Il s'ensuit", aldus leest men in de instructie van dien generaal omtrent het gebruik van de wielrijders tijdens de manoeuvres van 1908 „que l'emploi d'une infanterie cycliste, en dehors d'une liaison immédiate et effective avec les autres armes est toujours une erreur, et son „application le plus souvent une faute."

Fransche militaire schrijvers bevelen dan ook menigmaal aan om de wielrijders, die bij de cavalerie zijn ingedeeld, voorloopig achter te houden en bij groote verbanden te laten marcheeren tusschen voorhoede en hoofdmacht.

In Nederland wordt juist het tegenovergestelde standpunt ingenomen en geeft men er beslist de voorkeur aan om de wielrijders vóór de cavalerie uit te zenden (V.V. p. 35, 37; Cavie Reglem. II p. 283). Het kan niet worden ontkend, dat bij toepassing van de Fransche methode, de wielrijders op marsch beter zullen zijn beveiligd.

Een ernstig nadeel is echter, dat de groote snelheid, die de wielrijders langs de wegen kunnen ontwikkelen, absoluut niet tot haar recht komt.

Menige gelegenheid om een voorsprong op den vijand te verkrijgen zal daardoor worden verloren, hetgeen een verstrekkenden invloed kan hebben op den uitslag van een verkenning of van een gevecht.

De káns om den vijand een slag vóór te zijn is grooter bij de Nederlandsche dan bij de Fransche methode en dit is een belangrijk argument om aan eerstgenoemde de voorkeur te geven, al wordt er bij hare toepassing ook iets meer gewaagd.

Wie niet waagt, wie niet wint!

III. MARSCHVEILIGHEIDSDIENST VAN AFZONDERLIJK MARCHEERENDE WIELRIJDERSAFDEELINGEN.

Afzonderlijk marcheerende wielrijdersafdeelingen lijden aan een vrijwel ongeneeselijke kwaal: zij kunnen hare flanken niet of zeer gebrekkig beveiligen

1) LOIR. „Cavalerie" 1912 blz. 71.

Ongetwijfeld is het waar, dat in een snelle en onhoorbare verplaatsing — een voorrecht van de wielrijders — een groote mate van veiligheid ligt opgesloten, maar een afdoende flankbeveiliging kan daarin toch moeilijk worden gezien.

Iedere wielrijdersafdeeling — onverschillig van welke sterkte — heeft dan ook steeds rekening te houden met de mogelijkheid van een overvalling.

Daarom verdient het sterk aanbeveling om het gros der afdeeling onder alle omstandigheden op niet te korten afstand te doen volgen door een paar man.

Behalve voor rugbeveiliging, dienen zij om bij een eventueel geslaagde overvalling van het gros, ter plaatse, waar zulks bekend moet zijn, te melden, welk treurig lot de afdeeling heeft getroffen.

De commandant, die haar heeft uitgezonden weet dan uit welke richting hij geen berichten meer heeft te verwachten en kan in verband daarmede desgewenscht de noodige aanvullingsmaatregelen treffen.